



# DOSSIER-CIDOB

## Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona

Roger de Llúria, 125 1r. - BARCELONA- 37 - Telèfon: 215.89.49

### Tunísia-Líbia: conflictes fronterers

## L'ALTRE MOGREB

El 8 de maig, el coronel Gaddafi era objecte d'un frustrat atemptat fomentat segons les seves pròpies paraules «per nord-americans i anglesos tot utilitzant com a base de partida Tunísia». Les relacions tunisenques-libies passen, des d'aquest moment, per un dels estats més crítics des de la independència d'ambdós països. Els dos exèrcits han incrementat el nombre dels seus efectius a un i altre costat de la frontera.

En aquesta mateixa data, el 8 de maig, l'exèrcit libi detenia en la frontera tres guàrdies tunisencs, acusant-los de participació en el complot contra Gaddafi.

Aquesta detenció alterà els ànims dels dirigents tunisencs que consideren «inacceptables» les acusacions del dirigent de la «Jamhriya» libia, i exigiren l'alliberament incondicional dels detinguts, i el punt final de les acusacions diplomàtiques contra el seu país.

Al llarg d'aquests dos mesos s'han produït diferents escaramusses entre els dos exèrcits, sense que se'n conegui oficialment l'abast. Pràcticament és impossible per a qualsevol periodista estranger arribar fins a la frontera a causa dels múltiples controls policials disposats per tot el país.

El dia 10 de maig, Gaddafi envià un missatge a través del representant libi a Tunísia, Fezzani Jomma, al secretari general d'Afers estrangers tunisencs, Mohamed Mestiri. El missatge demanava el lliurament en l'espai de dues hores d'un dels membres de l'escamot que, després de l'atemptat, es refugià en el consolat de Tunísia a Trípoli. Aquest fet agità les masses d'ambdós països.

A Trípoli, durant la celebració d'un gran miting, cinc dies després de l'atemptat, part del poble libi demanà «que fos declarada la guerra contra Tunísia». A l'altre costat de la frontera, membres del govern i de

l'exèrcit tunisenc, simpatitzants en la seva gran part de l'antic primer ministre Hedi Novira, són favorables a donar una lliçó històrica a «les excèntricitats i veleïtats del coronel Gaddafi».

Segons l'agència Tunis-Afrique-Press (TAP), uns cinquanta treballadors tunisencs han estat expulsats de Líbia durant aquests dos últims mesos. Altres fons oficials parlen de la conglomeració de grups de treballadors tunisencs a Líbia (120.000 tunisencs treballen a Líbia), prop dels llocs fronterers. La por regna en les instàncies governamentals davant el possible desequilibri social que pot portar la repatriació d'aquesta mà d'obra, a més a més d'una possible infiltració d'agents encoberts.

#### El son de Gaddafi

Des de la seva arribada al poder, Gaddafi ha tractat de portar a terme un dels seus grans somnis: la creació del Gran Magribh. Una unió de diversos estats —Mauritània, Sàhara Occidental, Marroc, Tunísia, Algèria i Líbia— que duria les seves fronteres des del Golf Pèrsic fins l'oceà Atlàntic.

És per això que el mandatari libi ha desenvolupat, aquests últims anys, una intensa tasca diplomàtica desplaçant-se a les capitals d'aquests països (Nouakcote, Rabat, Argel i Tunísia). Els seus intents han estat con-

SUMARI	
L'ALTRE MOGREB .....	1
TUNÍSIA: EL RESSORGIMENT DE L'INTEGRISME .....	3
LA P-2 POSA EN PERILL EL GOVERN ITALIA .....	4
ELECCIONS .....	6
CONJUNTURA INTERNACIONAL ....	9
CONJUNTURA ESPANYOLA .....	12
SUD-ÀFRICA VOL TRENCAR EL BOICOT PER L'«APPARTHEID» ....	19
ENTREVISTA AMB LAKHDAR BRAHIMI .....	22
REUNIÓ PAÏSOS DEUTORS LLATINOAMERICANS .....	24

vèncer els respectius dirigents polítics de la idea del Gran Magribh.

Durant la seva visita oficial a Tunísia el propassat mes d'agost, abans de complir-se un mes de la reunió d'una comissió bipartita, Gaddafi declara:

«Avui tinc una llarga experiència de la realitat àrab. Fa catorze anys que tracto de posar a prova les meves concepcions originals de la unió àrab. Dec reconèixer que, de moment, és utòpica. Cal, en principi, aprendre a viure juntament».

El líder libi guarda una certa fascinació per la Comunitat Econòmica Europea com a model per arribar a aconseguir un dia la unitat econòmica magrebiha i dels països àrabs en general.

De vegades es mostra sobtat: «pel fet que fins ara no podem construir un cotxe àrab. Si cada país àrab fabricés un element d'aquest cotxe es faria enterament en el països àrabs. Seria un exemple d'una realització àrab que enfortiria en els ciutadans i els Estats àrabs el sentiment de pertinença a una mateixa comunitat, i consolidaria en la realització d'altres moltes tasques en comú».

#### Conflictes constants

Líbia posseeix fronteres terrestres amb diversos països i prop de 1.820 km de costes. Amb Tunísia comparteix 480 km de fronteres, amb Algè-

# L'ALTRE MOGREB

ria i el Txad 1.000 km, respectivament, amb Egipte 1.080, amb Niger 435 km i, per últim, amb Sudan prop de 380 km; això significa que Líbia és un país que uneix el Magribh, el Matxreb (països d'Orient pròxim), el Mediterrani i Àfrica Negra.

La principal baralla territorial amb Tunísia, la manté Líbia per la mitològica illa de Djerba, des que els dos països eren províncies otomanes al segle XVI.

Si intensa i duradora ha estat la tasca diplomàtica del mandatari libi, no menys dures han estat les acusacions que contra ell ha llançat la premsa occidental per suposades desestabilitzacions contra règims oposats a la seva idea d'unió àrab.

Un eminent professor tunisenc, de clar caire occidentalista, declarà per a Dossier-Cidob: «Gaddafi és una malaltia cancerosa per al món àrab i un home perillós per als interessos d'Occident a l'Àfrica i a l'Orient Pròxim».

El març de 1976, Gaddafi fou acusat de manar un «escamot de professionals» per assassinar al primer mi-

nistre tunisenc Hedi Nouira. L'escamot fou detingut, sense que Líbia reconegués com a certes les acusacions; però tres diplomàtics libis foren expulsats de Tunísia. Gaddafi, com a resposta, declara: «persones non grates» a vuit diplomàtics tunisencs. Tunísia replica expulsant altres tres diplomàtics libis.

El gener de 1980, un grup d'alguns centenars de tunisencs s'apoderaren durant més de vint hores de la ciutat minera de Gafsa, al sud del país. Les forces de l'ordre hagueren d'intervenir durant alguns dies per erradicar la revolta. França «protectora» de Tunísia, envià tres vaixells al Golf de Gabes per a una missió de presència. Tretze membres dels cinquanta revolucionaris que sobrevisqueren a la presa de Gafsa, foren executats després d'un judici previ. Tant la premsa occidental, com molts mitjans informatius magrebhis, no dubtaren a assenyalar Líbia com la causant de la revolta.

Un mes després de les execucions de Gafsa, el llavors primer ministre tunisenc Hedi Nouira moria a causa

d'una malaltia del cervell.

El president tunisenc, Habib Bourguiba, el substituï per l'actual cap de govern, Mohamed Mzali. La seva arribada al poder coincidí amb un tímid procés d'alliberament i democratització del país. Restaurà certes llibertats, legalitzà alguns partits de l'oposició i es va sotmetre als programes o institucions financeres com el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional, el qual, entre altres mesures, «aconsella» l'augment dels preus del pa el proppassat mes de gener.

## El sud tunisià: un volcà

La «revolta del pa» del 26 de desembre al 6 de gener del present any ha despertat en l'opinió pública internacional la problemàtica subjacent en aquest país, en la seva regió Sud en especial.

Les malalties que sofreix aquesta regió són, per una banda, el creixent empobriment de la població al voltant de Xott el Jerid, regió abandonada i semidesèrtica. En aquesta regió, i probablement per aquestes raons ressorgeix l'activisme integrista islàmic per un costat i la profunda atracció de part de la població pel règim i la forma de vida libies. Ràdio Trípoli és l'emissora de ràdio més popular en tot el Sud tunisià. Els discursos de Gaddafi són escoltats amb atenció per gran part de la població.

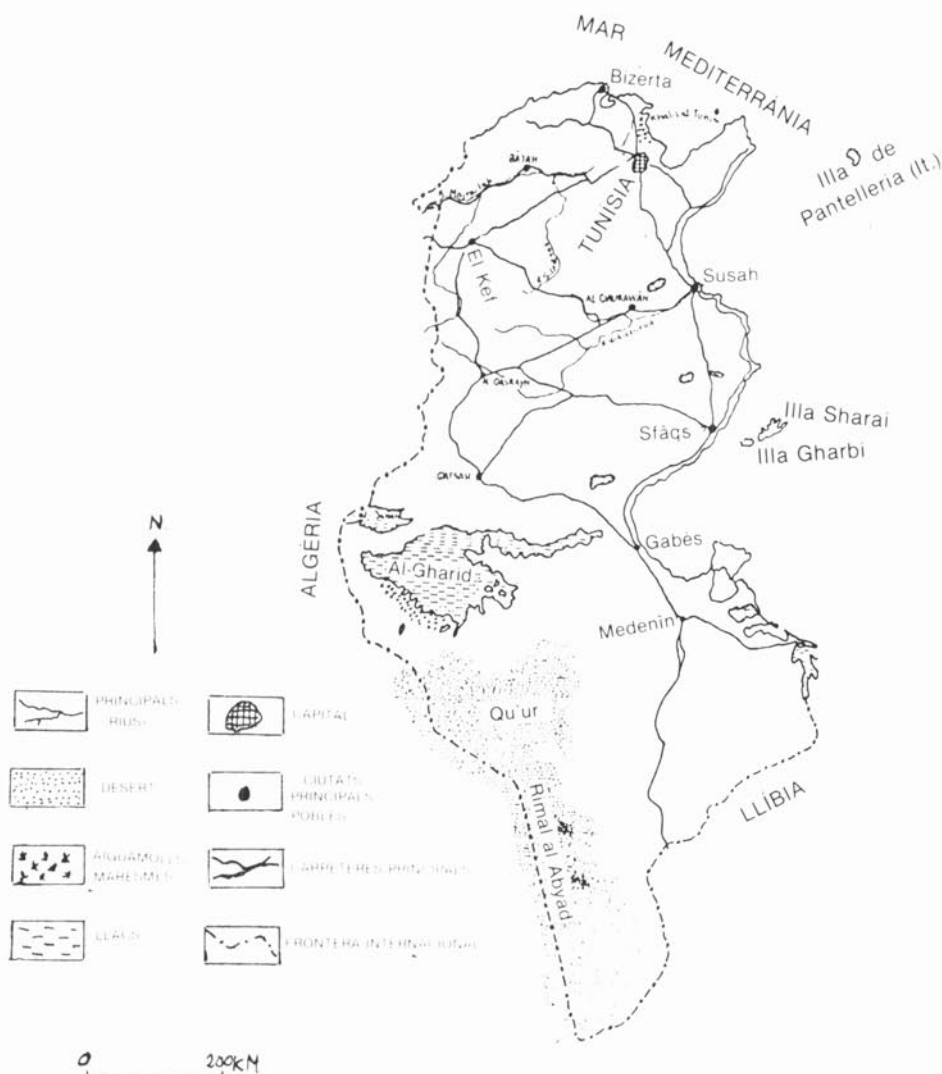
Malgrat que, tot just arribat al poder, el govern de Mohamed Mzali intentà teòricament, acabar amb els desequilibris regionals, la realitat és que el Sud de Tunísia és una gran bossa de pobresa.

Les generacions joves —no oblidem que el 60% de la població té menys de 20 anys— agafen amb simpatia els discursos revolucionaris del líder libi.

Pràcticament tot el Sud depèn de la prosperitat libia. Cent vint mil tunisians es beneficien del treball que els proporciona la Jamahiriya libia. El seu treball, en aquest país, els comporta un salari tres o quatre vegades major a l'obtingut en el seu país. Per la seva banda, Líbia, compra els excedents de producció —dàtils, cereals, ceràmica, productes artesanals, que es produeixen al Sud.

El govern tunisià no té més remei que moderar les seves posicions crítiques fornt al règim del país veí, on el bon aprofitament de les seves considerables riqueses econòmiques, impedeix la fam en la seva pròpia terra.

Manuel González Losada



# TUNÍSIA:

## El ressorgiment de l'integrisme

*El meu ideal és ser un Alcorà que vagi sobre dos peus* ens va declarar un jove islàmic militant dels «Germans Musulmans» i seguidor enfebrorit de la Revolució Islàmica de l'imam Khomeini.

I aquest és l'ideal de milers de joves tunisians que veuen en el ressorgiment de l'islam una forma d'expressió popular, en la recerca d'una identitat pròpia. És, sense cap dubte, el refús a un model occidental imposat.

Tunísia, un dels països àrabs més occidentalitzats, conserva en tots els seus estaments de poder una influència francesa ben clara. Independent des de l'any 1956, aquest país, situat a l'epicentre del món àrab, no s'ha deslligat d'una influència europea, que, lentament, es veu enfosquida pel ressorgiment dels corrents islàmics.

La victòria de la Revolució Islàmica a l'Iran (1979) va commoure el món sencer: la Unió Soviètica envaià Afganistan, temorena d'un «contagi islàmic» de les Repúbliques Soviètiques Islàmiques d'Àsia; a Turquia, un cop d'Estat confirmava un règim clarament occidentalista; Estats Units van reforçar la seva presència militar a la zona i augmentà la seva ajuda militar als països aliats del Golf i aquests, també espantats pel caràcter radical i messiànic del règim xiïta, s'apressaren a reprimir tot moviment que enarborés la bandera de la Revolució Islàmica.

Tunísia, un dels tres països que lluita per la consolidació d'un Magreb unit, ha vist com el fundamentalisme islàmic ha penetrat en totes les capes de la seva societat, com a llavor que espera un creixement ràpid. Els objectius de l'integrisme islàmic tunisià són, primer que res resuscitar la personalitat islàmica de Tunísia, perduda, segons ells «a causa de l'oportunisme polític dels dirigents tunisians, que no dubten a utilitzar l'islam per mantenir el seu poder sobre les masses, i continuar el procés d'occidentalització del país».

Un altre dels punts bàsics per als integristes tunisians és la renovació del pensament islàmic. Per un integrista, l'islam és quelcom més que una religió: és una forma d'entendre la vida, una forma d'organitzar la convivència dins una comunitat. Per això es fa imprescindible adaptar l'avanç del progrés al pensament islàmic. Els integristes consideren que aquesta

integració farà que les masses recuperin el seu dret a disposar d'elles mateixes i permetrà la reconstrucció de la vida econòmica sobre bases humanes.

La Revolució iraniana, guia dels integristes del món àrab, va tenir —i té— les grans potències entre l'espasa i la paret. La necessitat de trobar una resposta en contra de l'imperialisme, augmenta els adeptes de l'integrisme, que, dia rera dia, veu com nombrosos joves, passen a engruixir les seves files.

Però, què en pensa? com actua? un jove islàmic. L'Alcorà, el llibre sagrat, és el seu conductor. La seva formació religiosa i psíquica. Els «Germans Musulmans» és l'organització islàmica integrista més estesa per tot el món àrab. Fou fundada a Egipte l'any 1928 per Hasan al Banna. Un dels seus integrants ens comentava: *Nosaltres, els «Germans Musulmans» creiem que el veritable ressorgiment social dels oprimits no s'obtindrà a través de la imitació d'Occident. La veritable Revolució, el progrés, s'obtindran retornant a l'Islam, seguint els ensenyaments del Llibre Sagrat.*

Així, un jove militant islàmic, a més de seguir rigidament els preceptes del «Llibre sagrat», s'aprèn de memòria cinc versos de l'Alcorà cada setmana, llegeix, en aquest mateix temps, entre un i dos dels seus capítols, manté relacions amb l'altre sexe basant-se en la més estricta tradició islàmica, practica esport periòdicament i de forma disciplinada (especialment esports de defensa personal), i procura conviure exclusivament amb islàmics integristes. És rar, quasi impossible, trobar un pis universitari habitat per integristes i no-integristes.

Davant de la detenció d'un d'ells, s'estableixen de seguida, comitès de solidaritat, que, després d'utilitzar tots els recursos al seu abast per aconseguir la llibertat del detingut, ajuden la seva família.

La base social del moviment integrista tunisià és variada, i té el seu origen en l'estructura moderna del país. Un nord occidentalitzat, europeu, *français a part entiere* ha generat una nova burgesia aposentada, tant en els passadissos dels nombrosos ministeris que componen el gabinet Mzali, com en el càrrec dels negocis moderns. L'antiga aristocràcia

islàmica que encara continua instal·lada en els barris tradicionals de les grans ciutats, és una de les fonts de militància integrista.

Encara que sembli paradoxal, una altra font important de militància integrista la trobem al Sud. Un Sud empobrit pel desert i l'abandó, el sosteniment del qual depèn de Líbia (uns cent mil tunisians treballen a Líbia). La tradició religiosa, com a acostuma a passar en la majoria de països subdesenvolupats, s'arrela amb una intensitat més gran en aquelles zones mancades de discursos. Així, els habitants del Sud que emigren cap al Nord a la recerca d'una feina sofreixen el contrast d'una societat completament aliena a la seva forma de vida. L'integrisme els ofereix el sosteniment necessari per no desvincular-se de les seves arrels.

### Temença política

El perill polític que suposa l'integrisme islàmic a Tunísia el demostra la temença que té el govern de Mohamed Mzali a legalitzar el M.T.I. (Moviment de Tendència Islàmica), braç polític de l'integrisme tunisià. El M.T.I., convertit en partit polític el 31 de maig de 1981, té els seus orígens als anys setanta, en els quals els seus dirigents, Raxid Gannuchi i Abdel Fattah Muru inicien les seves activitats. La revista *Al-Maarifa* (*El Coneixement*), fundada el 1972 es va convertir en òrgan de la tendència.

L'estiu que va precedir a les eleccions legislatives celebrades el mes de novembre de 1981, fou una altra mostra clara de la temença del poder tunisià davant de l'expansió de l'integrisme. Els militants integristes islàmics foren acusats de violència i de provocació d'incidents durant el Ramadà. Agafades policials, pràctica de la tortura, i un complet procés polític finalitzaren en un estiu que va produir el desmantellament quasi total del M.T.I. A onze anys de presó fou condemnat el president del Moviment (Gannuchi), deu anys per al secretari general (Muru) i penes que van des dels sis mesos fins els vuit anys per a més de cent quadres militants.

Tot i això, malgrat la il·legalitat en què es veu submergit l'integrisme, és fàcil observar com a la mateixa capital nombrosos joves comencen a mostrar simpaties envers aquest moviment. I no oblidem que a les petites ciutats on s'inicià la sagnant «revolta del pa» (Douz, Kebili, Hama...) es respira un aire impregnat d'islamisme integrista.

Manuel González Losada

## L'informe de Tina Anselmi fa dimitir el ministre Longo

# LA P-2 POSA EN PERILL EL GOVERN ITALIÀ

Una comissió parlamentària, presidida per la diputada democristiana Tina Anselmi, ha investigat la documentació sobre la Propaganda-2 de Licio Gelli. Els resultats demostren que es tractava d'un estat dintre de l'Estat que tenia tentacles sobre totes les esferes del poder i que —al menys— 930 personatges de la vida italiana van estar vinculats amb ella. Des de l'assassinat de Moro fins la matança de Bologna, tot era d'alguna manera controlat pel «maestre» Gelli.

Després de tres anys de treballs sobre tota la documentació acumulada sobre la lògia maçònica Propaganda-Due (P-2), una comissió parlamentària, dins la qual estan representats tots els partits de l'arc italià, l'informe presentat per la diputada democristiana, Tina Anselmi, ha estat donat per bo i amb això una de les qüestions amb major impacte: les llistes de personatges polítics que van tenir relació amb Licio Gelli i la P-2.

La principal conclusió de l'informe presentat per Tina Anselmi, és que malgrat que hi pot haver algun error, les llistes que varen ser trobades a Castiglione Fibocchi, la residència del maestre, i que el propi Licio Gelli havia confeccionat, són substancialment certes, això posa en dificultats l'estabilitat del gabinet penta-partit que encapçala, el socialista Bettino Craxi. Els compassos finals de la investigació es van caracteritzar per un dur enfrontament entre els democristians (o millor part d'ells) que donaven suport a la seva diputada que ha portat, amb mà de ferro, la investigació, i els socialdemòcrates del PSD que veien com la implicació del seu líder i ministre de Pressupostos, Pietro Longo amb la lògia maçònica, el feia dimitir.

Mentrestant, els comunistes del PCI, continuen amb la seva actitud inflexible de continuar tota mena d'investigacions sobre la P-2 i la Democrazia Cristiana de De Mita, interessats a augmentar el desgast del gabinet socialista, veuen amb satisfacció les conclusions de l'informe parlamentari. Uns, els comunistes, perquè han sortit poc esquitxats per la crisi, la DC perquè són l'única alternativa al govern de Bettino Craxi.

La Democrazia Cristiana ha hagut de passar per diferents estats d'ànim durant les investigacions sobre la P-2, quan certs indicis apuntaven cap al ministre d'Afers Exteriors i líder polític, Giulio Andreotti com a principal

responsable de la Lògia Propaganda Dos, van fer valdre la seva participació en el Govern Craxi, per tal que aquestes sospites s'apaivaguessin.

La documentació sobre la P-2, vigilada dia i nit per carabinieri, metrallera en mà, va ser desvetllada per la revista «L'Espresso», causant gran commoció en les estructures polítiques. En l'«inchiiesta sulla P-2» (investigació sobre la P-2) apareixen 930 noms de la llista de Licio Gelli, són autèntics, i que aquests havien pagat la quota i/o formulat el jurament de fidelitat maçònica a Licio Gelli. Això significa que aquesta organització il·legal tenia una sèrie d'influències en el poder polític, militar, eclesial, administratiu, serveis secrets, periodístic, policial, magistrats, etc. d'Itàlia, que les decisions més importants d'aquesta en els darrers anys han estat condicionades a que foren de l'interès o no de Gelli i els seus homes.

L'informe desvetlla que, molt lluny del que hom podia pensar, Licio Gelli no era un personatge de ficció. Estan demostrades les seves relacions amb les més altes esferes de la nació i, fins i tot, les intoxicacions que ell havia deixat caure als serveis de seguretat de l'Estat. Gelli segons les proves acumulades controlava el terrorisme d'ultradreta i d'ultraesquerra, les Brigades Roges havien estat finançades per ell, l'assassinat de l'estadista Aldo Moro (per cert que era amic personal de Tina Anselmi) i també de Roberto Calvi, el banquer que va aparèixer mort a Londres i que juntament amb Licio Gelli i el cardenal Marzinkus, eren els màxims exponents de l'escàndol del Banc Ambrosiana.

Les investigacions sobre la P-2 revelen que els caps dels serveis secrets durant les investigacions per la desaparició d'Aldo Moro, eren membres de la P-2, van reunir-se amb el propi Gelli per estudiar els motius polítics de l'acte terrorista.

Des de l'intent de cop d'Estat del

coronel Valerio Borghese, fins a la matança de l'estació de Bologna, tota una sèrie de fets de la història recent d'Itàlia, tenen a partir d'ara un nou perfil d'explicació històrica: la influència de la P-2. És palès que l'existència d'organitzacions d'aquesta mena suposa un perill per al funcionament democràtic i que el manteniment de l'Estat de dret és difícilment conciliable amb estructures com la de Licio Gelli, però el problema per als dirigents polítics actuals d'Itàlia és que la qüestió no està resolta ni de bon tros.

D'una banda, recordem que Licio Gelli va desaparèixer de la presó suïssa de màxima seguretat on esperava la imminent ordre d'extradició cap a la justícia italiana, per la qual cosa s'introdueix un nou àmbit d'investigació: els lligams extra-italians de la Propaganda Due, que estan quasi provats a Espanya, Suïssa i l'Argentina.

Igualment, la documentació recollida per l'Anselmi manté que la Propaganda Due era només la segona esfera de l'entramat de Gelli i que hi hauria una P-1, a major nivell, sobre la qual, fins ara, no s'ha pogut esbrinar res. Un dels detalls que treuen més credibilitat a les investigacions de Tina Anselmi és que mai no han pogut desvetllar qui o quines varen ser les persones que van permetre un tan alt nivell d'introducció de Gelli en els centres de poder i decisió de la nació. Per això l'informe sobre la P-2 ha estat manipulat com si fora una bomba de rellotgeria.

Pel moment, el ministre i secretari general del PSD, Pietro Longo, després d'utilitzar algunes maniobres per ser exclòs de la llista ha hagut de presentar la seva dimissió, en demostrar l'Anselmi que en les llistes de Gelli figurava amb el número 2.223 de la lògia amb 100.000 lliures lliurades en concepte de quotes i amb el jurament de fidelitat prestat a l'hotel Excelsior de Roma, fins i tot amb precisió sobre l'hora i el dia que aquest va ser prestat a Gelli.

Després de la seva fuga de Cham Dolon a Suïssa, el «venerable maestre» Licio Gelli, es va refugiar —segons sembla— a l'ambaixada de Paraguai a Madrid i, fins i tot, podria haver estat operat d'una hèrnia a la capital espanyola.

Després de la mort de Berlinguer

## L'EUROCOMUNISME A EXAMEN

La desaparició d'Enrico Berlinguer, mort a causa d'hemorràgia cerebral el propassat 11 de juny a la ciutat de Pàdua, representa quelcom més que la desaparició del Secretari General del Partit Comunista Italià. Per a moltes persones, Berlinguer, fou l'únic que aconseguí portar a terme el creixement i consolidació d'un partit comunista europeu allunyat i, de vegades, enfrontat directament, a les tesis de Moscou.

Recollint les tesis de Palmiro Togliatti, Berlinguer impulsà durant els anys seixanta i, sobretot, setanta la idea d'un comunisme europeu occidental que jugant la carta de la pluralitat democràtica li permetís accedir al govern sense dependre directament de la política del Kremlin ni ocupar el terreny ideològic dels partits socialistes i socialdemòcrates consolidats al continent.

L'eurocomunisme fou, i potser ho continua sent, l'alternativa d'esqueres en una Europa totalment desposseïda de sentiments revolucionaris, i en aquest sentit els líders dels principals partits comunistes europeus occidentals, l'abraçaren durant un cert temps. Tal és el cas de Santiago Carrillo a Espanya i George Marchais a França, els quals jugaren fort aquesta carta en un moment —dècada dels setanta— en el qual la greu crisi econòmica comportà el desencís de milers de persones envers els seus governs conservadors aleshores al poder.

Però tant a Espanya com a França, l'eurocomunisme s'enfrontà amb els partits socialistes respectius, encapçalats per dirigents de gran carisma popular i amb una banda d'actuació ideològica molt ampla, que els permetia negociar tant amb el partit comunista com amb les forces demòcrata-cristianes i/o socialdemòcrates en perjudici, òbviament, dels comunistes, els quals, sense un suport popular massiu, eren atacats pels seus propis corrents interns més radicals i ortodoxos. Això va fer que, entre altres coses, tant Carrillo com Marchais abandonessin la línia eurocomunista.

Berlinguer, al contrari, lluità contra el socialisme de Bettino Craxi, el qual, per la seva banda, s'oposava a l'alternativa d'un govern del qual els comunistes en fossin part, però no menyspreà la col·laboració entre les diferents forces polítiques, i llançà la idea del «compromís històric» entre els partits catòlics, comunistes i socialistes, la qual cosa donà lloc, du-

rant el trienni 1976-79, a acords d'unitat nacional entre la Democràcia Cristiana i el PCI, fonamentalment.

Sens dubte, el gran triomf de Berlinguer fou la creació d'un partit comunista que tallés el cordó umbilical de dependència amb Moscou, criticant, fins i tot, la política del Kremlin (invasió de Txecoslovàquia, Afganistan...), a la vegada que lluitava per la democratització del poble italià que impedís un possible cop d'Estat i sobretot, que legitimés una possible victòria electoral del PCI.

Aquest gran polític del qual els seus màxims oponents envegen les seves condicions de negociador, va donar lliçons de saber conduir el major partit comunista de l'Europa Occidental amb gabinets de dretes perennement en crisi. Berlinguer va anar assolint pes específic i moral en la política d'Estat italiana i encara es recorda la decisió amb la qual va enfrontar-se, sense que realment li correspongués, a les pretensions de Brigades Roges quan tenien segregat Aldo Moro. Berlinguer, i l'esquerra parlamentària van ser un exemple de fermesa que no va permetre actituds equívokes per part de la resta de l'arc parlamentari.

Aquests darrers anys, però, la lluita de Berlinguer ha estat adreçada a la consolidació del partit comunista com una alternativa vàlida de poder enfront uns governs (demòcrata-cristià i socialista) desprestigiats pels nombrosos escàndols mafiosos i financers en els quals s'han vist involucrats molts dels seus membres.

Encara que amb crisis internes, el PCI, de la mà de Berlinguer portava a terme una política de dura oposició a les mesures —econòmiques principalment— del gabinet Craxi, i el fet de la identificació popular d'aquesta política ho demostra, no tan sols el milió de persones que acudí al seu enterrament, sinó també la victòria aclaparadora del PCI a les eleccions del Parlament Europeu, superant, per primera vegada, la Democràcia Cristiana.



Quinze dies després de la mort del Secretari General, Alessandro Natta, fins ara president de la Comissió Central de Control, era escollit successor de Berlinguer al front dels comunistes italians.

El PCI no ha volgut trencar la línia iniciada per Berlinguer, perquè malgrat, que molts militants la consideren vella i utòpica ha estat precisament durant aquests darrers mesos quan el prestigi popular de l'antic Secretari ha pujat considerablement, per això fins els més crítics han estat d'acord a posar un «berlinguerista» com a responsable de **transició** fins que se celebri el proper Congrés del partit.

Natta, de 66 anys, ocupava la comissió central de control del PCI, càrrec pel qual havia estat nomenat pel propi Berlinguer, era l'home de confiança dintre del PCI per ser el màxim exponent del que es coneix per «grup berlinguerià» i per haver estat un dels protagonistes de l'expulsió del partit del corrent de «Il Manifesto» al 1969.

Els observadors polítics italians consideren però que Alessandro Natta és un secretari general conjuntural, de transició, fins el proper congrés, ja que, a petició pròpia havia renunciat des del darrer congrés del PCI a qualsevol càrrec dins del partit per motius de salut. Les especials condicions polítiques italianes i de l'eurocomunisme han fet que el més apropiat en aquests moments era substituir Enrico-Berlinguer amb un home que és considerat més berlinguerià que el propi «marquesino sardo».

A.D.

## Eleccions a Egipte

## VICTÒRIA ABSOLUTA D'HOSNI MUBARAK

Les eleccions parlamentàries celebrades a Egipte el 27 de maig han suposat el reconeixement popular de la política moderada d'Hosni Mubarak, iniciada pocs mesos després de ser nomenat president, arran de l'assassinat de Sadat.

El partit oficialista (Partit Nacional Democràtic PND) ha obtingut 391 diputats dels 448 amb què compta la cambra. Els 57 restants pertanyen al partit liberal, prohibit fins fa poc temps, Neo Wafd, el líder del qual és Fuad Seragedin.

Ni el Partit Socialista del Treball (PST) ni el Partit Nacionalista i Progressista (PNUP marxista-nasserista) aconseguiren el 8% necessari per tenir representació parlamentària.

La interpretació de l'aclaparadora majoria obtinguda pel partit que presideix Hosni Mubarak, no pot fer-se sense tenir en compte, però, una sèrie de dades molt significatives. En primer lloc: l'alta abstenció. Només un 25% dels possibles votants dipositaren llurs paperetes a les urnes (és a dir, 5.000.000 de persones sobre 25.000.000), d'aquestes el 73% foren

favorables al PND, quan a l'època de Sadat la participació declarada era del 70% i el partit del govern aconseguia més del 90% dels vots.

D'altra banda, tothom coincideix en el fet que la celebració d'eleccions anticipades tenia com a finalitat primordial reforçar el govern per tal d'emprendre una sèrie de mesures reformistes a més a més de frenar l'integritisme musulmà, cosa, aquesta darrera, que no s'ha aconseguit perquè l'organització Germans Musulmans, actualment a la il·legalitat, es presentà sota la bandera del Neo Wafd i alguns dels seus membres seuran ara al Parlament.

Per últim, les esperances renovadores democràtiques posades de manifest durant la campanya electoral, on els partits d'esquerra (PST i PNUP) pogueren tenir accés als mitjans de comunicació de masses sense cap tipus de censura, s'han vist enfosquides pel frau electoral fet, sobretot, als col·legis on es presentaven ministres i alts càrrecs del govern.

La consolidació del bipartidisme a Egipte, amb un partit prepotent i una oposició molt minsa deixa les mans lliures a Hosni Mubarak per tirar endavant la línia renovadora de la seva política exterior que, des de fa uns mesos, ha iniciat. L'aïllament al qual Egipte es va veure sotmès per part dels països àrabs, després que Sadat signés els acords de Camp David, sembla arribar a un final definitiu i no es pot oblidar la importància específica d'aquest país en qualsevol solució que es cerqui al problema de l'Orient Mitjà.

Participació: 25%

	%	escons
Partit Nacional		
Demòcrata	72,987	391
Neo Wafd	15,119	57
Partit Socialista		
Treball	7,7	—
Partit Nacional Unionista		
Progressista (marxista-nasserista)	4,1	—

## Eleccions a

## SANT KITTS-NEVIS

L'Estat Federal conformat per les illes de Sant Kitts i Nevis a l'Oceà Atlàntic celebrà eleccions generals per escollir els 11 escons que conformen el Parlament.

La coalició governamental formada pel Moviment D'Acció del Poble i el Partit Reformista de Nevis aconseguí una victòria absoluta amb 9 diputats, mentre que el Partit Laborista, que tenia previst reformar la Constitució donant-li més poder a l'illa de Sant Kitts, en el cas que guanyés, obtingueren només 2 diputats, quan abans en tenien 5, la qual cosa suposà que Lee More, l'ex-primer ministre i líder del Partit Laborista perdés el seu escó.

## Eleccions Municipals a Polònia

## FRACÀS DE L'OPOSICIÓ

La proposta abstencionista del sindicat clandestí Solidaritat va fracassar a les eleccions per als Consells Populars (organismes municipals i provincials) celebrades a Polònia el 17 de juny.

Prop del 75% dels ciutadans votaren l'única llista que es presentava, la del PRON, Moviment Patriòtic de Renaixement Nacional, integrat per forces fidels al règim de Jaruzelski.

Durant les setmanes anteriors als comicis, l'oposició havia fet crides —mitjançant l'il·legal ràdio Solidaritat— a l'abstenció en el que ells consideraven una farsa electoral, però els seus esforços no van obtenir l'èxit esperat. Els polonesos votaren en una alta proporció, potser per por a les represàlies a l'hora d'aconseguir una feina, un habitatge o un permís per sortir de vacances.

El nombre de candidats per a tot

el país fou de 220.856, el doble dels llocs a cobrir, però els votants tenien la possibilitat —que no l'obligació— d'esborrar els noms que consideressin oportuns; en cas contrari els primers de la llista s'anotaven els vots.

El govern de Jaruzelski, que temia un menor índex de participació valorà l'abstenció com el fracàs dels enemics del país, encara que anuncià que mantindria la «mà oberta» a tots amb l'excepció dels qui es mouen en la clandestinitat.

Malgrat que a Polònia no s'ha donat el «socialisme real» és a dir un 100% de participació com a les eleccions d'altres països de l'Est, Jaruzelski pot enfrontar-se amb dignitat davant les autoritats del Kremlin després de les seves declaracions de fa unes setmanes en el sentit que tenia el suport de la població.



## Eleccions a El Salvador

### AJUSTADA VICTÒRIA DE DUARTE

El 6 de maig se celebrà la segona volta de les eleccions presidencials a El Salvador. José Napoleón Duarte, líder del partit de la Democràcia Cristiana (PDC), i el major Roberto D'Aubuisson, líder d'Aliança Republicana Nacionalista (ARENA), optaren a la presidència del país en uns comicis plagats d'incidents i rebutjats per tots els grups guerrillers que operen a El Salvador, agrupats en el Front d'Alliberament Nacional Farabundo Martí que el mateix dia de les eleccions intentà ocupar la ciutat de San Miguel a 120 km. de la ciutat.

Duarte, que governarà durant cinc anys, aconseguí el 43,41% dels vots en la primera volta per la qual cosa sortia com a favorit en aquests comicis, si bé la seva victòria no fou tan àmplia com ho esperava. Del total de vots emesos el representant del PDC aconseguí 665.878, que suposa un 55%, mentre que Roberto D'Aubuisson obtingué 543.157 vots, que representa el 45% restant.

L'escrutini es portà a terme amb molt retard; això suposà que durant uns dies ambdós candidats es proclamessin guanyadors, en funció de les dades que cada partit deia posseir.

El clima hostil de la campanya preelectoral es mantingué després de les eleccions. Els atacs verbals dels dirigents del PDC i d'ARENA es traduïren en aldarulls populars a les principals ciutats salvadorenques. Tant els uns com els altres s'acusaren mútuament de rebre ajuda de la CIA, si bé José Napoleón Duarte anuncià que el seu primer objectiu com a president serà desemmascarar els assassins de l'arquebisbe Romero, «caigui qui caigui», fent una clara al·lusió a D'Aubuisson i els seus «esquadrons de la mort».

L'ajustada victòria de Duarte, només 100.000 vots de diferència a la capital i 2.000 a les àrees rurals, el col·loca en una situació incòmoda amb molt poc marge de maniobrari-

litat política fins, almenys, l'any que ve en què se celebraran eleccions generals, en les quals intentarà aconseguir una majoria a l'Assemblea de la qual, avui per avui, està mancat.

#### 1ª volta (25/3/1984)

	vots	%
PDC	549.727	43,41
ARENA	376.727	29,76
Partit Conciliació Nacional*	244.556	19,31
Altres		7,42

#### 2ª volta (6/5/1984)

	vots	%
PDC	665.878	53,59
ARENA	543.157	46,41

\* El Partit de Conciliació Nacional (PCN), encapçalat per F. José Guerrero, no es presentà en aquests comicis.

## Eleccions a Equador

La segona volta dels comicis presidencials a Equador donà, sorprendentment, la victòria al candidat dretà, Leon Febres Cordero, quan, a priori, el favorit era el líder d'Esquerra Democràtica, Rodrigo Borja el qual havia aconseguit el 28,81% dels sufragis front els 28,27% de l'actual guanyador, a la primera volta.

León Febres Cordero, líder del Front de Reconstrucció Nacional fundamentà la seva campanya en la identificació del seu partit amb Equador. De fet, el seu eslogan més repetit fou «Equador es mi partido», i per a ell la seva victòria obeeix a què «Dios ha escuchado la oración de la patria» en concedir-li el triomf.

Borja, que s'imposà sobre Febres en moltes poblacions rurals i a la capital, encara que en aquesta darrera només per un marge de 30.000 vots, reconegué la victòria del líder dretà, i explicà que faria una oposició democràtica al Congrés on el seu grup és majoritari amb 25 diputats dels 71 que el componen.

En aquesta segona volta Leon Febres obtingué el 47,1% dels vots i Rodrigo Borja el 43,2%, i prop del 10% foren declarats nuls o en blanc.

## ELECCIONS A IRAN

### CLAR RETROCÉS XIÏTA

La segona volta de les eleccions legislatives iranianes (Majlis) celebrada el 17 de maig (la primera va ser el 15 d'abril) han confirmat els pronòstics de retrocés del Partit de la República Islàmica comandat per Khomeini i de la clerecia xiïta, actualment en el govern, fets després de la primera ronda.

Malgrat que no concorrien altres forces polítiques, cap dels candidats aconseguí el 51% a les ciutats més importants. A Teheran només es cobriren 14 dels 30 escons i a Ispahan 3 dels 7.

Encara que tant l'Iman Khomeini com l'Aiatollah Ali Montazeri, el seu

delfi, havien fet palesa la necessitat que els candidats clericals fossin restringits, la veritat és que el resultat de les eleccions suposa un fort cop per al poder xiïta, el qual ha vist minvada la seva influència al si de la població, descontenta amb una guerra (Iran-Iraq) que dura ja quatre anys, de la qual no es veu el final, a més de la delicada situació industrial, que malgrat els esforços fets pel poble iranià, no s'acaba de desenvolupar.

D'altra banda, el partit Tudeh —comunista— que no va tenir accés a aquestes eleccions, es consolida com la segona força de poder comptant amb milers de seguidors.

## Eleccions a Panamà

## BARLETTA, UN PRESIDENT ENMIG DE LA CONFUSIÓ

Deu dies després de celebrades les eleccions, el Tribunal Electoral proclamà vencedor, amb un mínim marge de diferència, al candidat d'Unió Nacional Democràtica (UNADE) Nicolàs Ardito Barletta, el qual governarà el país durant cinc anys, una vegada que el proper 11 d'octubre els militars es retirin definitivament a les casernes.

Malgrat que la jornada electoral del 6 de maig fou tranquil·la, amb una massiva afluença a les urnes, i els mecanismes de control del frau semblaven suficients, els dies següents se succeïren els incidents arribant, fins i tot, a l'ús de les armes.

Després de 16 anys de dictadura militar, els panamenys elegien un president, dos vicepresidents i 67 integrants de la Cambra Legislativa. Entre els diferents candidats, dos d'ells presentaren, des d'un principi, majors possibilitats per a la victòria.

D'una banda, el candidat oficialista Nicolàs Ardito Barletta, líder d'UNADE de 45 anys, de tendència moderada, amb fortes vinculacions al Fons Monetari Internacional i al banc Mundial, el qual compta amb el suport de les forces de defensa i les simpaties dels Estats Units.

Per altra banda, Arnulfo Arias, can-

didat per Aliança Democràtica d'Oposició, de 82 anys, president en quatre ocasions de Panamà, amb una doctrina ultraconservadora i un gran carisma personal.

Immediatament després de les eleccions Arnulfo Arias es proclamà vencedor, encara que no s'havia realitzat l'escrutini, el qual es portà a terme amb extraordinària lentitud, la qual cosa donà lloc que s'acusés el govern del frau electoral.

Els enfrontaments entre els militants d'ambdós partits es materialitzà violentament la nit següent a les eleccions quan un escamot que portava pancartes del Partit Revolucionari Democràtic assaltà el Parlament on es trobava la Junta Nacional d'Escrutini, i amb crits de «Viva Nicky Barletta» destrossaren vidres i registraren arxius.

Pocs minuts després, al carrer, seguidors dels diferents candidats s'enfrontaven amb «bates» de beisbol, pistoles i metralleres, amb un saldo final de dos morts i 41 ferits de diversa consideració.

Tant Nicolàs Barletta com Arnulfo Arias s'acusaren mútuament de ser els instigadors dels aldarulls i, fins i tot, aquest darrer denuncià que el frau en l'escrutini era un autèntic cop

d'estat, i que ell era l'únic guanyador.

Després dels incidents, la Junta Electoral decidí enviar les actes al Tribunal Electoral que finalment, el dia 16 de maig, anuncià com virtual guanyador a Nicolàs Ardito Barletta amb una diferència de 1.713 vots sobre el candidat de l'Aliança Democràtica d'Oposició.

Una vegada coneguda la seva victòria, el líder d'UNADE —coalició integrada per sis partits— anuncià el seu propòsit de formar un govern de reconciliació nacional.

## QUADRE

	Vots	%
Nicolàs A. Barletta (UNADE)	300.750	50,15
Arnulfo Arias (Aliança Democràtica D'Oposició)	299.037	49,85

mostra el fet que en aquestes eleccions més d'un ministre no hagi aconseguit la reelecció.

Malgrat els esforços fets per l'Església i la Comunitat Empresarial perquè els comicis es desenvolupessin netament i en pau, mitjançant el Moviment Nacional de Ciutadans per unes Eleccions Lliures (MANFREL) el saldo final de víctimes dels enfrontaments ocorreguts abans i després del 14 de maig (data dels comicis) ha estat de 350 morts i un nombre considerable de ferits.

Els observadors polítics coincideixen a afirmar que el règim de Marcos està clos. L'oposició, que podia haver tret més escons si una part de la mateixa no hagués recomanat l'abstenció, és cada vegada més forta, i les potències estrangeres que donaven suport al dictador, Estats Units principalment, comencen a tómer pels seus interessos en el sud-oest asiàtic i pensen que una democràcia controlada els seria més profitosa, a la vegada que no podrien ser acusats de mantenir la dictadura filipina a qualsevol preu.

## Eleccions a Filipines

## REVÉS A FERDINAND MARCOS

Les eleccions legislatives filipines, el 14 de maig proppassat, les primeres celebrades des que el 1981 s'aixequés la Llei Marcial han suposat una greu pèrdua de poder per l'actual president, Ferdinand Marcos.

La coalició opositora, Organització Democràtica Opositora Unida (UNIDO) guanyà a les ciutats més importants, Manila, la capital, entre d'altres, encara que el mandatari filipí s'asegurés el triomf a les petites illes que conformen l'arxipèlag, procurant-se així la majoria.

Malgrat el triomf de l'oposició, aquesta estava dividida, i una vessant de la mateixa recomanà l'abstenció tot dient que les eleccions estarien dominades pel frau electoral, tota vegada que el govern no s'havia compromès a vetllar perquè els comicis se celebressin amb la major claredat.

Segons les darreres xifres, dels dos-cents escons en joc, 82 han correspost a la coalició d'oposició UNIDO, mentre que el Moviment de la Nova Societat (KBL) comandat pel clan Marcos aconseguí 101. Els disset restants són anomenats directament pel President.

Des que l'agost de 1983, el líder de l'oposició Benigno Aquino fos assassinat a l'aeroport de Manila quan tornava del seu exili dels Estats Units, la població filipina ha mostrat clarament el seu refús de la política de Ferdinand Marcos i la seva dona, els quals han estat acusats per un ampli sector del poble de no ésser aliens al crim d'Aquino.

Des de llavors els enfrontaments entre les forces de repressió i els ciutadans filipins han estat cada vegada més durs, i el règim dictatorial ha anat perdent credibilitat, com ho de-



## Mes de maig

- 1 • Reunió del Grup de Contadora a Panamà, que finalitza sense resultats concrets.
  - La policia britànica troba armes a l'ambaixada de Líbia a Londres.
  - Belisario Betancur, president de Colòmbia, decreta l'estat d'excepció després de l'assassinat a Bogotà del ministre de Justícia.
  - La commemoració del «Primer de Maig» serveix a Xile perquè 15.000 persones es manifestin contra la dictadura de Pinochet (1 mort i més de 150 ferits).
- 2 • Ronald Reagan s'entrevista amb el Papa a Alaska.
  - El president Figueiredo aixeca les mesures d'excepció al Brasil.
  - Jesse Jackson, candidat demòcrata a la presidència dels EUA, s'imposa a Washington, a Tenesse guanya Walter Mondale.
  - Hussein i Arafat condemnen els intents israelians de traslladar les ambaixades estrangeres acreditades a Jerusalem.
  - Els laboristes britànics derroten el partit de Margaret Thatcher en tres importants eleccions locals: Birmingham, Edimburg i Southampton.
- 3 • El Papa Joan Pau II viatja a Corea del Sud on fa vots per a la reunificació d'ambdues Corea per la via pacífica.
  - El Parlament de Dinamarca aprova una moció del Partit socialdemòcrata per tal que el govern mantingui el país lliure d'armament nuclear.
  - El Govern de Londres i els protestants de l'Ulster rebutgen un pla de reunificació irlandesa, proposat pels tres principals partits de la República d'Irlanda. Aquest pla inclou, per primera vegada, la possibilitat d'organitzar un Estat federal i, fins i tot, l'autoritat conjunta de Londres i Dublín sobre l'Ulster.
- 4 • La guerrilla salvadorena fa pública la seva intenció de boicotejar la segona volta de les eleccions que enfronten Roberto d'Aubisson (ARENA) i José Napoleón Duarte (Democràcia Cristiana).
- 5 • Eleccions a Panamà després de 16 anys de règim militar.
  - Eleccions a El Salvador (2ª volta) amb 14 morts.
  - Eleccions presidencials a l'Equador entre el socialdemòcrata Rodrigo Borja i el dretà León Febres Cordero.
- 6 • 40.000 veterans de la guerra Vietnam reclamen danys i perjudicis per la utilització d'un herbicida perillós («agent taronja»).
  - La victòria de Walter Mondale al «caucus» de Texas el perfila com candidat demòcrata definitiu i màxim adversari de Ronald Reagan.
- 7 • José Napoleón Duarte, s'auto-proclama guanyador dels comicis salvadorens.
  - Equador: contra pronòstic, León Febres Cordero, el candidat conservador, s'imposa al socialdemòcrata Rodrigo Borja.
- Panamà: tant Ardito Barletta com Arnulfo Arias, els dos màxims oponents, es proclamen president del país.
  - Els delegats de Veneçuela, Mèxic i Colòmbia, a la conferència internacional sobre Nicaragua i per la pau a Centramèrica, a Lisboa, denuncien les pressions rebudes pels seus respectius governs per part del Fons Monetari Internacional.
  - Nabih Berri, líder dels musulmans xiïtes libanesos s'incorpora al govern de Ràtxid Karame. Aquesta incorporació suposa el desbloqueig de la situació al Líban.
  - Deng Xiao Ping, el número u xinès confirma a Djàssir Arafat el suport xinès a la causa palestina.
  - El Pacte de Varsòvia demana oficialment a l'OTAN, l'inici de converses per signar un tractat de no-agressió.
- 8 • Es reemprèn a Estocolm la Conferència de Desarmament Europeu (CDE).
  - La Unió Soviètica no participarà en els Jocs Olímpics de Los Angeles. Moscou justifica aquesta decisió en les presumptes interferències polítiques del Govern de Washington en les qüestions organitzatives.
  - Intent frustrat d'atac a la residència del líder libí, Muamar al-Gaddafi.
  - Un grup de presumptes seguidors del Partit Revolucionari Democràtic de Panamà, partidaris del candidat presidencial Ardito Barletta, assalta el Parlament i suspèn el recompte de vots. També hom diu que aquests homes podrien ser membres de la milícia i forces de seguretat, simulant pertànyer al PRD.
  - L'URSS accepta, al llarg de la CDE d'Estocolm, el principi del control i verificació dels acords sobre armament.
  - Vaga de la fam de Sakarov, mentre la seva dona és confinada a Gorki.
  - Gary Hart guanya els «caucus» de Colorado, Ohio i Indiana, mentre que Mondale s'adjudica els de Maryland i Carolina del Nord.
- 9 • Roberto D'Aubuisson, candidat ultradretà salvadorenc, impugna els resultats que afavoreixen Duarte i es proclama guanyador.
  - Dimiteix Martin Feldstein, cap dels assessors econòmics del president Reagan.
- 10 • El Tribunal de La Haia demana als Estats Units que finalitzi el minat dels ports de Nicaragua, alhora que no es compromet en accions militars o paramilitars en contra aquest país.
  - Ronald Reagan acusa la Unió Soviètica, Cuba i Nicaragua de «Subversió comunista» a Centramèrica.
- 11 • Expulsat l'ambaixador de Nicaragua a Hondures.
  - Joan Pau II considera «repugnant i absurd» l'exili per motius racials, polítics o religiosos durant la seva estada a Tailandia.
  - El SWAPO i el Govern sudafricà inicien a Lusaka (Zàmbia) converses sobre el futur del territori de Namíbia.
- 12 • El democristià, José Napoleón Duarte és proclamat oficialment president de El Salvador.
  - El Consell de Seguretat de Nacions Unides condemna totes les mesures secessionistes turco-xipriotes.
- La visita dels Reis d'Espanya a l'URSS fa palès el precari estat de salut del líder soviètic, Txernenko.
- 13 • Eleccions legislatives a Filipines. En la campanya van morir unes 300 persones.
- 14 • Moscou confirma com irrevocable la decisió de boicotejar els Jocs Olímpics.
  - Les converses entre l'Organització Popular de l'Àfrica del Sud-Oest (SWAPO) i el govern sud-africà finalitzen sense resultats concrets.
  - Robert Mc Farlane, membre del Consell de Seguretat Nacional dels EUA, és partidari d'augmentar les operacions d'amagat a Centramèrica, alhora que no descarta una intervenció militar a El Salvador.
  - Atac aeri iraquí contra tres petrolers al golf Pèrsic (un grec, un kuwaiti i un altre irani).
  - La Unió Soviètica confirma que instal·larà missils a la RDA.
  - Bettino Craxi, secretari general del PSI, imposa al Congrés del seu partit, a Verona, les tesis del «reformisme modern».
- 15 • El recompte de vots a Filipines dona a l'oposició el triomf a Manila i d'altres ciutats. El propi president Marcos, candidat del Moviment per a la Nova Societat reconeix la derrota davant els mitjans d'informació nord-americans, mentre que a nivell intern manté que ha conseguit una «sòlida victòria».
  - Costa Rica i Nicaragua mantenen converses a Panamà per a resoldre els seus problemes fronterers.
  - Reagan i De la Madrid mantenen fortes discrepàncies sobre Centramèrica en les seves entrevistes.
- 16 • El ministre de Defensa holandès, Jacob de Ruijter, provoca fortes tensions dins l'OTAN en no haver aclarit si permetran o no la instal·lació dels 48 euro-míssils que els hi tenen reservats.
  - Malgrat les protestes de l'oposició filipina (UNIDO), Ferdinand Marcos consolida una certa majoria en les legislatives.
  - Hart derrota Mondale a Oregon i Nebraska.
  - Miguel de la Madrid critica, un per un, els arguments essencials de la política de Reagan a Centramèrica, davant el Congrés dels EUA.
  - Nicolás Ardito Barletta, candidat de la Unió Nacional Democràtica, proclamat pel Tribunal Electoral, nou president panameny.
- 17 • L'OTAN ratifica la seva intenció de continuar el desplegament dels euro-míssils. Luns qualifica d'immoral el moviment pacifista europeu.
  - Iran demana a les dues superpotències que restin allunyades del golf Pèrsic. D'altra banda, els sis països del Pèrsic no implicats en el conflicte irano-iraquí, condemnen Iran per violar el dret internacional i la carta de l'ONU, i també per suposar una amenaça cap als seus interessos.
  - La Cambra de representants dels EUA aprova la construcció de 15 dels 40 míssils nuclears intercontinentals MX demanats per Ronald Reagan.

# CONJUNTURA INTERNACIONAL

- 18 • La crisi del golf Pèrsic fa pujar les assegurances dels vaixells i el preu lliure de l'or negre. Iran amenaça d'exportar la guerra a tots els països que intervinguin militarment al Pèrsic.
- 19 • El 30 Congrés del SPD (Partit socialdemòcrata alemany) demana una nova estratègia a l'OTAN que no estigui basada en la dissuasió nuclear.
  - L'Assemblea anual de l'OCDE finalitza sense acord per tal de definir clarament els «crèdits mixtos» a l'exportació que són utilitzats massivament en el comerç entre els països pobres i els països industrialitzats.
- 20 • L'URSS decideix ampliar el nombre de submergibles amb caps nuclears que tenen com objectiu el territori dels EUA. Segons el mariscal Ustinov, aquests submergibles poden fer blanc en menys de deu minuts.
  - Andrei Sakarov, el científic dissident soviètic és internat en un hospital de Gorki.
- 21 • Andrei Gromyko reitera al ministre d'exterioris alemany federal, Genscher, la impossibilitat de reobrir el diàleg amb els EUA. Hans Dietrich Genscher qualifica d'infundis els retrets soviètics a Washington, davant els propis dirigents del Kremlin.
  - Els països del Golf demanen una reunió urgent del Consell de Seguretat de l'ONU.
  - José Napoleón Duarte, president electe de El Salvador, demana més ajut militar als EUA.
- 22 • Mort el general soviètic responsable de l'atac al jumbo sudcoreà.
  - Advertència saudita d'emprar tot el seu potencial militar en la defensa de la seva integritat territorial.
- 23 • Reagan considera que les possibilitats d'una intervenció militar al Pèrsic són remotes. Mentrestant Síria inicia gestions de mediació amb Iran.
  - Richard von Weixsaecker, elegit nou president de la RFA.
- 24 • Iraq ataca un petrolier amb bandera liberiana en aigües territorials saudites.
  - Mitterrand defensa al Parlament d'Estrasburg la idea política d'una Europa a «dues velocitats».
  - El Pacte de Varsòvia rebutja la proposta occidental en la Conferència de Viena per a la Reducció Mútua i l'Equilibri de forces a Europa (MBFR).
  - La Cambra de representants dels EUA aprova el programa urgent d'ajut militar a El Salvador (62 milions de dòlars).
- 25 • El president del Parlament europeu, Pieter Dankert reclama més poders per a la Cambra de la CEE.
  - Iraq declara haver destruït vuit nous vaixells al Pèrsic.
- 26 • Estats Units envia un nou portaavions («Amèrica») al Pèrsic, on ja es troba el «Kitty Hawk».
- 27 • Segons *The New York Times*, el «Pentàgon ha desaconsellat qualsevol tipus d'intervenció dels EUA al Pèrsic.
- 28 • El president de Costa Rica, Luis Alberto Monge, confirma a Madrid que el seu país està fent d'intermediari entre el govern i la guerrilla a El Salvador.
  - El govern de Colòmbia signa la pau amb les FARC (Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia) per un període de prova d'un any.
  - Victòria del partit del govern (Neo Wafd) en les eleccions d'Egipte.
  - Cimera franco-alemanya, a París, per tractar d'organitzar el projecte d'unitat política europea.
- 29 • Pieter Botha inicia una gira europea, fortament criticada, amb una visita a Lisboa.
- 30 • Estats Units envia míssils a l'Àrabia Saudita.
  - Els ministres d'Exteriors de l'OTAN estudien la crisi del golf Pèrsic, en la seva «reunió de primavera».
  - El primer ministre xinès Zhao Ziyang, proposa la celebració d'una conferència internacional sobre el desarmament nuclear a nivell mundial.
- 31 • Espanya i Grècia no se sumen a la condemna de l'URSS aprovada per l'OTAN mitjançant la «Declaració de Washington».
  - Una bomba contra Eden Pastora mata vuit persones en territori nicaragüenc. El comandant zero ferit de consideració. L'atemptat es produeix tot just quan el líder anti-sandinista havia anunciat la ruptura amb l'ARDE.
  - El primer ministre libanès, Ratzid Karamè manifesta la seva intenció de demanar un període de confiança de nou mesos per superar la crisi.
- 3 • Missils iraquians enfonsen dos petroliers turcs.
  - Indira Gandhi ordena a l'exèrcit intervenir a l'Estat indi de Punjab.
  - Managua vol implicar Mèxic en el diàleg amb els Estats Units.
- 4 • Reagan ofereix, des de Dublín, congelar el desplegament d'euromíssils si hi ha acord amb Moscou.
- 5 • L'aviació saudita derriba dos «Phantom» iranians en aigües territorials d'Àrabia Saudita.
  - Iraq bombardeja la ciutat de Baneh al Kurdistan iranià. Teheran anuncia represàlies.
  - Moscou rebutja la proposta Reagan de renúncia a la força al continent europeu.
  - Mor el primer ministre egipci, Fuad Mohiedin.
  - Thatcher i Reagan estudien a Londres l'escalada de la tensió al golf Pèrsic i les propostes de diàleg del president dels EUA a l'URSS.
  - L'exèrcit indi i els radicals sijs mantenen forts combats per la possessió del «temple daurat».
  - Un fals fotògraf danès principal sospitós d'ésser l'autor de l'atemptat contra el líder anti-sandinista, Eden Pastora.
- 6 • Pieter Botha, premier sud-africà afirma que el seu país abandonarà Namíbia si Occident es fa càrrec de la defensa i administració del territori.
  - 100 morts en la defensa del temple daurat, a l'Estat indi de Punjab.
  - Ronald Reagan, la reina Isabel II i François Mitterrand commemoren l'aniversari del «dia D» a Normandia, 40 anys després.
  - La investigació sobre la lògia «Propaganda due» (P-2 acusa implícitament l'actual ministre d'Afers Exteriors, Giulio Andreotti.
  - Walter Mondale es proclama candidat demòcrata a la presidència en haver superat els 1.967 delegats. Hart guanya a Califòrnia, Dakota del Sud i Nuevo Mèxic, per la qual cosa el senador per Colorado manté les esperances fins a la convenció de San Francisco (16-7-84).
  - Djàssir Arafat anuncia que els «noalineats» preparen la seva mitjanceria al conflicte del golf Pèrsic.
- 7 • Comença la cimera de Londres amb la demanda dels països més endeutats d'Amèrica Llatina d'un diàleg constructiu. Assisteixen: Thatcher (Regne Unit), Craxi (Itàlia), Thorn (president de la CEE), Reagan (EUA), Mitterrand (França), Nakasone (Japó), Trudeau (Canadà) i Kohl (RFA).
  - Teheran adverteix Raid contra atacs a la seva força aèria.
  - Costa Rica demana a Espanya col·laboració policial en les investigacions sobre l'atemptat a Eden Pastora. S'especula que aquest el realitzà, José Miguel Lujua Gorostiola, un conegut etarra.
  - Enrico Berlinguer, secretari general del PCI, en coma irreversible per una hemorràgia cerebral.
- 8 • Els «set» reunits a Londres arriben a la conclusió que l'estratègia utilitzada

## Mes de juny

- 1 • Holanda ajorna fins al novembre del 1985 la seva decisió sobre el desplegament dels 48 míssils creuer que l'OTAN els havia adjudicat.
  - José Napoleón Duarte pren possessió com a president de El Salvador.
  - El govern de Costa Rica deporta Eden Pastora a Veneçuela. Pastora acusa la CIA de l'atemptat que el va ferir.
  - George Schultz, secretari d'Estat nord-americà, i Daniel Ortega, coordinador de la Junta Sandinista, celebren una inesperada entrevista a Managua, per tractar d'un projecte pacificador per a Centramèrica.
  - Ronald Reagan inicia un vitge oficial a Irlanda, terra dels seus ancestres, amb nombroses protestes populars dels irlandesos.
  - El Consell de Seguretat de l'ONU condemna l'atac de vaixells mercants al golf Pèrsic. D'altra banda, Iraq amenaça Iran de destruir la central petroliera de Jarq, en el cas que Teheran ataqués Basora.
- 2 • Entrevista a Londres entre Margaret Thatcher i Pieter Botha, primer ministre Sud-africà en gira per Europa. Mentrestant l'ONU condemna Sud-àfrica i reclama la independència per a Namíbia.
  - Schultz afirma que els EUA inicien discussions constructives amb Nicaragua.

contra la crisi és la correcta.

- Pacte polític entre govern i oposició a l'Argentina. Rebuig «al colpisme i al terrorisme» i unitat davant el deute exterior valorat en 40.000 milions de dòlars.
- 9 • A nivell econòmic els set països més industrialitzats es comprometen a Londres a ajudar als països deutors, principalment els d'Amèrica Llatina, i també a reduir els tipus d'interès, els dèficits presupostaris i a lluitar contra la inflació.
- 10 • Moscou rebutja l'oferta de diàleg feta pels «set» des de Londres i les agències oficials soviètiques destaquen les diferències existents entre els EUA i els aliats occidentals. Recordarem que Reagan va increpar el primer ministre canadenc Pierre Elliott Trudeau per tal que fós més dur amb els soviètics.
  - Iran i Iraq accepten la mitjanceria del secretari general de l'ONU, Pérez de Cuéllar, per tal de preservar els objectius civils a la guerra del golf.
  - Els cancelleres de Contadora presenten el seu pla de pau (Acta per la pau i la cooperació a Centramèrica) als altres països centramericsans (Costa Rica, Hondures, Nicaragua, Guatemala i El Salvador).
  - Creix la possibilitat que el senador Gary Hart s'incorpori com vice-president a una candidatura democràtica conjunta amb Walter Mondale.
- 11 • Alessandro Natta encapçala la direcció col·legiada del PCI després de la mort d'Enrico Berlinguer.
  - Iran i Iraq, continuen bombardejant objectius civils poc abans d'iniciar-se la treva parcial organitzada per l'ONU.
  - El Papa rep Pieter Botha, premier sud-africà, alhora que condemna la política d'«apartheid».
- 12 • Toni Negri, el líder del moviment Autonomia Obrera condemnat en rebel·lia a 30 anys per la seva participació en dos assassinats.
  - Cimera del CAME a Moscou. Es pretenen aprovar plans econòmics pel 2000.
  - Ratxid Karame obté poders especials durant nou mesos, en guanyar la majoria de confiança al Parlament libanès.
  - Comença amb èxit la treva entre Iran i Iraq que afecta als objectius civils.
- 13 • Més d'un milió de persones a l'enterrament d'Enrico Berlinguer. Mijail Gorbachov, secretari del Comitè Central i «número dos» del Kremlin, porta la representació de l'URSS.
  - El govern de Costa Rica acusa Managua de violar llur territori amb foc d'artilleria.
  - Pérez de Cuéllar demana a Israel i Síria que evacuïn del Líban.
- 14 • El Parlament holandès aprova els plans d'instal·lar quaranta-vuit euro-missils. La cambra condiona aquesta aprovació que l'URSS congeli o no el desplegament dels seus missils. Així, doncs, l'OTAN podrà instal·lar-los si ho aprova el govern holandès després del novembre de 1985.
  - Konstantin Txernenko, cap de l'Estat soviètic i del PCUS, fa una crida a la distensió durant la cimera econòmica del CAME (Consell d'Ajuts Mutu Econòmic). D'altra banda, la cimera del CAME estableix que el cru soviètic pujarà de preu, tot seguint les fluctuacions del mercat mundial. La resta dels acords del CAME tracten d'augmentar la cohesió del bloc de l'Est.
    - El president indi, Zail Singh, acusa a forces estrangeres de provocar la violència al Punjab. (Acusa indirectament l'Estat fronterer del Pakistà).
  - 15 • Zhang Haiping, ministre de defensa xinès aconsegueix durant la seva estada a Washington un compromís nord-americà per a vendre armes i tecnologia a la Xina Popular.
    - Ronald Reagan diposat a «reunir-se i parlar en qualsevol moment» amb el líder soviètic Txernenko.
    - El govern iranià vol pactar amb l'Iraq un compromís per evitar els atacs contra els vaixells en trànsit pel golf Pèrsic.
      - Helmut Kolh, canceller de la RFA fa una crida a la creació dels Estats Units d'Europa.
    - 16 • El partit liberal canadenc, dona suport a John Turner per succeir a Pierre Elliot Trudeau com a cap del govern del Canadà (Trudeau havia presentat la seva dimissió)
      - El govern holandès estableix contactes per tractar de celebrar una cimera sobre els euromissils amb la Unió Soviètica.
        - Daniel Ortega, coordinador de la Junta de govern sandinista viatja oficialment a la Unió Soviètica, i és rebut en un clima de certa hostilitat a causa dels intents per normalitzar les relacions de Managua amb els EUA.
        - Forts enfrontaments entre tropes israelianes i sirianes, a la vall de la Bekaa al Líban.
      - 17 • Eleccions al Parlament Europeu. La puja dels laboristes britànics fa que el grup socialista augmenti la seva presència a la cambra d'Estrasburg.
        - Eleccions a Polònia.
        - L'esborrany de l'acta de Contadora estableix que no es podran introduir noves armes a Centramèrica. L'acta pot recollir esmenes fins el proper 14 de juliol.
      - 18 • El vice-president sirí, Abdel Halim Hadam visita oficialment el Líban en un intent d'arribar a un compromís de pau.
        - Txernenko, el número u soviètic, reitera a Daniel Ortega el suport incondicional de l'URSS al règim sandinista.
      - 19 • Mitterrand viatja a Moscou per tal de millorar les relacions franco-soviètiques.
        - El Congrés dels EUA rebutja un projecte del partit demòcrata per retallar els fons als anti-sandinistes i restringir el poder presidencial per poder enviar tropes a Centramèrica.
      - 20 • Detingut el líder de la revolució portuguesa, Oteio Saraiva de Carvalho per presumpte vinculació amb el grup terrorista «Forces Populares 25 d'abril».
        - Comença a Cartagena de Índies (Colòmbia) la reunió dels països deutors llatinoamericans que representats pels seus cancellers i ministre d'Hisenda, tractaran d'arribar a un acord conjunt per orientar la renegociació del seu deute exterior.
    - 21 • Tensió entre Mitterrand i els dirigents soviètics en haver mencionat el president francès al físic Sakarov durant un sopar amb Txernenko. Aquest indica que els que volen donar consells a l'URSS només provoquen somriures irònics.
      - El SIPRI presenta el seu balanç de 1983, segons el qual, el món va realitzar despeses d'uns 120 bilions de pesetes (800.000 milions de dòlars) en armaments.
      - El senat dels EUA rebutja la reducció de tropes nord-americanes a Europa en 90.000 homes que havia presentat el senador demòcrata Sam Nunn. La proposta va ser rebutjada per 55 vots contra 41.
      - El president colombià, Belisario Betancur fa una crida a la col·laboració entre països deutors i creditors durant la conferència de Cartagena de Índies que reuneix els 11 Estats iberoamericans més compromesos pel deute exterior.
    - 22 • Segons els serveis d'espionatge nord-americanes; una forta explosió ha destruït un terç dels missils de la flota del nord de l'URSS, a la base de Severomorsk, al mar de Barents.
      - Joseph Luns reemplaçat com a secretari general de l'OTAN pel britànic lord Carrington.
      - Infructuosos contactes entre París i Londres per trobar una fórmula que resolgui l'actual «Impasse» de la participació britànica dins els pressupostos comunitaris.
      - Mitterrand obté escasos resultats del seu viatge a la Unió Soviètica, només un cert apropament quant a l'armament químic i la desmilitarització de l'espai.
      - Durant el seu discurs, François Mitterrand aborda el tema dels drets humans davant els dirigents soviètics.
      - La justícia argentina detura i processa l'ex-president militar Roberto Viola.
      - Els països deutors llatinoamericans moderen i matisen les seves actituds anteriors i només demanen un diàleg directe amb els presidents dels països desenvolupats. Es prepara un document «Consens de Cartagena» pel que es demanarà al Fons Monetari Internacional una tímida reforma del sistema financer internacional.
    - 23 • La cimera de Cartagena evita qualsevol enfrontament amb la banca internacional i només reclama millors condicions de pagament.
      - Roberto D'Aubuisson, líder ultradretà salvadorenc, implicat en un complot contra l'ambaixador dels Estats Units al seu país.
      - El Parlament libanès aprova un pla de pacificació proposat pel president Ratxid Karame, segons el qual l'exèrcit libanès es farà càrrec dels dos sectors de Beirut.
    - 24 • Iraq torna atacar els vaixells estrangers al golf Pèrsic.
      - Jesse Jackson candidat demòcrata a la presidència dels EUA s'entrevista amb el president de Panamà, Jorge

- Illueca i amb una delegació de la guerrilla salvadorenca.
- 25 • S'inicia la cimera de Fontainebleau dels països de la CEE. Les diferències sobre la contribució britànica a la CEE centren tot l'esforç negociador dels «deu».
- Els governs de Nicaragua i els Estats Units reobren a Mèxic el seu diàleg per tal de millorar les relacions mútues i la situació general de l'istme centreamericà.
- 26 • Jesse Jackson visita Fidel Castro a La Habana on s'entrevisten durant quatre hores.
- Alessandro Natta succeirà Berlinguer al front del PCI.
  - Acord històric a Fontainebleau: els «deu» arriben a un compromís que deixa resolt l'aspecte de la contribució britànica i la possible fallida comunitària.
  - Eden Pastora expulsat de l'organització anti-sandinista ARDE.
- 27 • La CEE impulsa un comitè per promoure la unió política europea (similar al legendari comitè Spaak). Els resultats de Fontainebleau són fortament contestats per l'oposició britànica laborista.

- Tancada al públic la representació al Berlín Est de la República Federal Alemanya. A l'interior 55 ciutadans de la RDA volen refugiar-se en territori de l'Alemanya Federal.
  - Les representacions de Nicaragua i els EUA reunides a Mèxic donen per finalitzats els seus contactes que pretenien normalitzar relacions, sense cap compromís concret. Malgrat haver manifestat ambdues delegacions el desig de tornar-se a reunir, no s'ha explicitat ni data ni lloc per a futurs contactes.
- 28 • Jesse Jackson aconsegueix l'alliberament de 26 presos polítics i de 22 comuns, per part de les autoritats cubanes.
- Mentre que Síria i Israel bescanvien presoners (317 siris per 6 israelians), les forces d'Israel llancen sobre el Líban la major operació de bombardeig dels darrers sis mesos (causa 25 morts).
  - Eleccions parcials a Sudàfrica.
- 29 • Moscou proposa a Washington una reunió per evitar la militarització de l'espai.
- Se celebra a Lisboa una conferència sobre Iberoamèrica organitzada per la

- Internacional Socialista, per analitzar els problemes sud-americans.
- Tunísia i Líbia reemprenen les seves relacions diplomàtiques, congelades el passat 8 de maig, en haver detingut els libis tres guàrdies fronterers de Tunísia.
- 31 • Després de 10 hores de segrestament, un repòrter gràfic aconsegueix alliberar el president de Bolívia, Hernán Siles Suazo. L'escamot que el segrestà tractà de refugiar-se a l'ambaixada de l'Argentina a La Pau.
- Els EUA accepten l'oferta soviètica per desmilitaritzar l'espai a canvi de continuar les converses START, sobre reducció d'armament estratègic.
  - El Senat dels EUA aprova una moció de suport al «Grup de Contadora».

## Mes de maig

- ferèndum sobre l'OTAN previst per al 1985.
- 9 • El govern demana a la RFA la extradició de José María Ruiz Mateos, l'ex-president de Rumasa.
- Marcelino Oreja és elegit, per àmplia majoria, secretari general del Consell d'Europa.
  - Els Reis d'Espanya visiten l'URSS. Diplomàticament la rebuda pot considerar-se inusual i el fet que els monarques espanyols dormin al propi recinte del Kremlin, durant la seva estada a Moscou, es considera un gran gest per part dels soviètics reservats a visitants molt infreqüents.
  - Joan Carles defensa amb tota fermesa la democràcia com a sistema polític i crítica durament els que no practiquen una política respectuosa amb els drets humans, sigui on sigui.
- 11 • Joan Carles intenta davant les autoritats soviètiques un paper de mediació al conflicte dels Jocs Olímpics. Mentrestant, Fernando Morán negocia amb Gromyko la sortida d'alguns «nens de la guerra» que ha estat impedida pels soviètics.
- 13 • Joan Carles i Sofia continuen amb caire privat la seva visita a l'URSS, traslladant-se a Tashkent. En els seus últims moments a Moscou varen ser acompanyats al teatre Bolschoi pel matrimoni Txernenko, tot fora del programa oficial, la qual cosa es considera una deferència especial.
- 14 • El PDP ingressa a la Internacional Democristiana.
- Joan Carles i Sofia visiten Leningrad, última etapa de la seva estada a l'URSS.
- 15 • Narcís Serra, ministre de Defensa assisteix a les reunions de l'OTAN per preparar l'estratègia de l'Aliança per als propers deu anys. Serra es mostra molest per haver estat considerat com comerciant d'armaments, per part d'alguns mitjans informatius.
- 16 • Txernenko es despedeix telefònicament dels reis poc abans que aquests abandonin la Unió Soviètica.
- 17 • Helmut Kolh, canceller de la RFA visita Espanya. OTAN i CEE, aspectes cabdals de les converses hispano-alemanyes.
- Narcís Serra manifesta que els militars en actiu no deuen manifestar-se sobre el referèndum de l'OTAN. Mentrestant, Joseph Luns qualifica d'«impressionants» els programes de modernització dels exèrcits espanyols.
- 18 • Helmut Kolh vincula, durant la roda de premsa oficial conjunta amb Felipe González, la permanència d'Espanya a l'Aliança Atlàntica amb l'ingrés a la Comunitat Econòmica Europea. Felipe González rebutja que la posició actual d'Espanya dins l'OTAN suposi menys nivell de compromís amb la defensa occidental.
- El PCE demana que Espanya deixi d'ésser present a les reunions de l'Aliança i també la retirada del Comitè militar de la mateixa.
- 20 • Cent mil persones, segons els organitzadors i 60.000, segons la Guàrdia Urbana es concentren a Barcelona en la «cadena humana per la pau».
- 23 • Estats Units acusa Espanya de reexportar material bèl·lic de primera tecnologia a l'Iran.
- 24 • Nicolás Redondo, secretari de l'UGT manté a Brussel·les que el sindicat socialista farà campanya contra la permanència d'Espanya a l'OTAN, quan sigui convocat el referèndum.
- Felipe González rebutja que Espanya accepti condicions de darrera hora en la negociació amb la CEE.
  - Bettino Craxi, cap del Govern italià

visita Espanya. Craxi confirma el ple suport d'Itàlia a l'adhesió d'Espanya i Portugal a la CEE, alhora que fa un lligam entre OTAN i CEE, encara que més lleuger que el fet per Kolh.

- 25 • González proposa obrir un consens polític sobre el paper d'Espanya en la defensa occidental.
- 27 • Cloenda a Barcelona de les jornades per la Pau i desarmament amb el reclam al govern de la celebració d'un referèndum sobre l'OTAN i també la signatura del tractat de no-proliferaçió nuclear.
- 28 • El Govern espanyol considera extremament dur l'ofertament fet per la CEE en el capítol pesquer, i el rebutja.
- 29 • Joseph Luns manifesta que el plebiscit sobre l'OTAN és negatiu i que aquest procediment també és prou utilitzat per règims dictatorials. Les manifestacions del secretari general de l'OTAN són considerades com una ingerència en la política espanyola per bona part de la classe política espanyola.
  - El Rei i Felipe González confirmen al president de Costa Rica, Luis Alberto Monge, el suport d'Espanya a les gestions del «Grup de Contadora».
- 30 • Mentre el Govern treu importància a les manifestacions de Joseph Luns, Fernando Morán no subscriu la «Declaració de Washington -2-», en el seu article quart, on es culpa la Unió Soviètica per treballar, sense treva, contra l'Aliança. La «Declaració de Washington» pretenia ser una renovació de la declaració inicial de principis («Declaració de Washington -1-») que orientà el funcionament de l'Aliança durant els seus 35 primers anys.
- 31 • Espanya no signa l'article 4 de la «Declaració de Washington -2-» promoguda durant la reunió de primavera de l'OTAN, que pretén condemnar l'URSS per tractar, «sense treva», de debilitar l'Aliança Atlàntica. Morán considera inoportunes les pressions rebudes contra el referèndum de l'OTAN.
  - El Rei Joan Carles lliura el premi Caromagno al president de la RFA, Karl Carstens, a Aquisgrà.
  - Expulsats de França tres dirigents dels Escamots Autònoms Anti-capitalistes.

## Mes de juny

- 1 El vice-president del Govern, Alfonso Guerra afirma a Brussel·les que la integració espanyola a la CEE és «un punt sense retorn». Guerra es mostra confiat que l'adhesió efectiva es produeixi al gener de 1986.
  - Moscou considera que l'ingrés d'Espanya a l'OTAN augmentaria les actuals cotes de tensió al bloc. D'altra banda, a Madrid, la convocatòria d'una manifestació pacifista pel dia 2 fa palès que dins el PSOE hi ha dues opcions ben diferenciades envers l'OTAN.

- 2 • Entre 500.000 persones, segons els organitzadors i 100.000 segons el Govern Civil de Madrid a la manifestació central anti-OTAN dels pacifistes de tot l'Estat. No participa el PSOE però si les Joventuts Socialistes i alguns líders del PSOE a títol particular.
- 3 • La direcció del PSOE anunciarà al desembre la seva posició envers l'OTAN.
- 4 • González manifesta al primer ministre holandès, Ruud Lubbers (en visita oficial) la inquietud del Govern espanyol davant l'enduriment de la negociació de la CEE amb Espanya. L'ajornament dels capítols agrícoles i pesquer principal preocupació al Govern de Madrid.
  - Espanya exporta armaments per valor de 110.000 milions de pessetes al 1983.
  - Els EUA negocien amb Espanya un acord per tal de controlar les re-exportacions de material bèl·lic.
- 5 • Els EUA tenen previst limitar les vendes a Espanya de material tecnològic que pugui ser re-venut amb finalitats militars.
  - El FMI valora positivament la política econòmica del Govern socialista, malgrat que assenyala el perill de déficit públic.
  - Felipe González demana al Mercat Comú major claredat negociadora. Ruud Lubbers considera que Europa no serà completa sense Espanya.
  - González rebutja qualsevol intent de «director» dins la CEE, aquesta possibilitat (Itàlia-Espanya-Benelux) va ser plantejada per Lubbers contra l'actual hegemonia de l'eix París-Bonn-Londres.
  - Espanya i l'URSS signen a l'àmbit de la Fira Internacional de Mostres de Barcelona, convenis per valor de 35 milions de dòlars.
- 6 • La Comissió Europea proposa que Espanya tingui 58 diputats al Parlament Europeu d'Estrasburg.
  - El Rei investit a Boston, doctor «honoris causa» per la Universitat de Harvard.
  - Es dona a conèixer que el vice-president Guerra va manifestar al llarg d'un col·loqui al Centre Superior d'Estudis de la Defensa (CESEDEN) que cada mes s'incrementa en un 0,5 per cent el nombre d'espanyols partidaris de romandre a l'OTAN.
- 7 • El Rei considera que Espanya és un exemple per al futur d'Amèrica Llatina, alhora que fa una crida pel respecte als drets humans al continent sud-americà. Joan Carles afirma a Harvard que els conflictes armats a Amèrica Llatina han d'ésser resolts pels propis països de la zona, sense ingerències.
- 9 • Expedició catalana a la Comissió dels drets Humans de l'ONU de Ginebra, per lliurar un document en defensa de l'autodeterminació de les nacions europees sense Estat.
- 10 • Arriba a Madrid el president constitucional argentí, i líder de la Unió Cívica Radical, Raúl Alfonsín.
  - Per primera vegada en els darrers 18 anys, arriba a Espanya el ministre japonès d'afers estrangers, Shintaro

Abe.

- 11 • Primera jornada de l'estància a Espanya de Raúl Alfonsín, invitat pels Reis.
  - Els bombardeigs a Beirut destrueixen la residència de l'ambaixador espanyol.
  - La visita del ministre d'Afers Exteriors, Shintaro Abe, dona com a principal resultat polític, el desig d'ambdós Estats per col·laborar en l'intent de pacificar el golf Pèrsic.
- 12 • Un pesquer francès apresat per pescadors bascos al golf de Biscaia.
  - González considera en una entrevista radiofònica retransmesa per 276 emissores que el reconeixement cap el règim democràtic espanyol ho demostra l'acollida als discursos del Rei tant a Moscou com, pocs dies després, a Harvard.
  - «Farem sacrificis, però no estem disposats a passar gana» manifestà el president Raúl Alfonsín davant el pla d'austeritat ofert a l'Argentina pel FMI.
  - Arriba a Madrid, lord Carrington, nou secretari general de l'OTAN.
- 13 • Raúl Alfonsín i Felipe González fan pública la «Declaració de Madrid», signada entre ambdós Governos. Madrid i Buenos Aires es reconeixen mútuament perjudicats pels vestigis del colonialisme i s'identifiquen en la lluita per la resolució, dins el marc de l'ONU i per vies pacífiques, dels litigis de les Malvines i Gibraltar, respectivament.
  - Espanya també decideix reobrir les línies de crèdit a mitjà i llarg termini per a operacions específiques que demani el Govern Argentí. Es parla d'un import assignat de 100 milions de dòlars. La concessió d'aquesta facilitat provoca certes tensions dins l'Administració pel que suposa de discriminatiu cap a d'altres països Iberoamericans i perquè significa, a nivell pràctic, donar l'esquena a les recomanacions del Club de París, al qual pertany Espanya. (el Club de París pretén que primer sigui renegociat el deute exterior existent).
  - El secretari general electe de l'OTAN, el britànic lord Carrington visita Espanya, per tal d'informar-se personalment dels posicionaments espanyols envers l'Aliança. S'entrevista amb el Rei, Felipe González, Fernando Morán i Manuel Fraga.
- 14 • La visita del ministre de l'Interior francès, Gaston Defferre, i les seves reunions amb els responsables de la seguretat espanyola, donen com a fruit un document conjunt, pel qual París impedirà que el seu territori sigui la base d'operacions d'ETA o GAL. Igualment, França admet en aquesta declaració que el terrorista no és en cap cas, un refugiat polític. Recordem que França té concedides algunes cartes de refugiats a presumptes etarres.
  - Margareth Thatcher, la premier britànica, condemna el comunicat conjunt hispano-argentí que reconeixia mútuament per a ambdues parts les reivindicacions territorials de les illes Malvines i de Gibraltar.
- 15 • Un equip d'estrategues nord-ameri-

# CONJUNTURA ESPANYOLA

cans suggereixen al Pentàgon que consideri Espanya com a possible base per a la força de desplegament ràpid dels EUA.

- Fernando Morán afirma davant la Comissió d'Exteriors del Congrés que la decisió nord-americana de no comprar l'«Aviocar», va ser motivada per raons polítiques.
- 16 • Conclou el viatge oficial del doctor Raúl Alfonsín, president de l'Argentina, a Espanya.
- El Govern autònom basc demana formalment al Govern central, intervenir (mitjançant un representant en la comissió negociadora) en el procés d'adhesió a la Comunitat Econòmica Europea.
- 17 • En medis propers a l'Aliança Atlàntica s'especula que Espanya pogués gaudir, en un futur pròxim, d'un «status» especial que li permeti participar militarment a l'OTAN sense que això impliqui una integració plena.
- 18 • El sots-secretari adjunt de Defensa dels EUA, Ronald Lauder, i el secretari de Defensa espanyol, Eduardo Serra, inicien converses sobre compra-venda d'armament. Per a Espanya es tracta de reduir el dèficit de la balança de compres d'armament. No s'arriba a cap acord efectiu.
- Abdallah Al Hussein, fill del monarca jordà (Hussein) visita oficialment Espanya.
- 19 • Reunió a Luxemburg dels ministres d'Afers Estrangers de la CEE i Espanya, per tal de negociar els documents d'adhesió, sobretot, en els capítols de pesca i desarmament industrial, amb mínimes concessions comunitàries, respecte les primeres tesis que varen ser rebutjades pel Govern de Madrid. Tanmateix en medis comunitaris s'especula que el Govern espanyol pugui utilitzar el referèndum de l'OTAN per pressionar sobre la negociació amb la Comunitat.
- Nicaragua demana a Espanya ajut tècnic i econòmic per endegar el procés electoral que culminarà en les eleccions del 4 de novembre pròxim.
  - El director general de la Unesco,

Amadou Mahtar M'Bow, suggereix la conveniència que Espanya actuï com a mitjancera per tal d'aconseguir que els EUA reconsiderin la seva postura d'abandonar l'organització internacional.

- 21 • Josep Luns, ex-secretari general de l'OTAN, destaca que l'aportació militar d'Espanya a l'Aliança Atlàntica seria «extraordinàriament útil». Luns admet que l'OTAN lamentaria una decisió contrària del poble espanyol, malgrat reconèixer que la respectarien.
- L'ambaixador espanyol a Tunísia, Antonio Fournier Bermejo, manifesta al líder de l'OAP, Djàssir Arafat, que Espanya dona suport a la celebració d'una conferència internacional sobre Orient Pròxim.
  - L'alcalde de Madrid, el socialista Enrique Tierno Galvan manifesta que «cal sortir de l'OTAN per patriotisme».
- 22 • La policia francesa deté a Biarritz el responsable de l'ensinistrament dels escamots d'ETA, Isidro Maria Garalde, home de confiança del líder històric de l'organització Txomin Iturbe Abasolo.
- 23 • El govern de Madrid inicia gestions per tal que països africans i asiàtics acullin els terroristes bascos refugiats a França.
- 25 • El vice-president de Bolívia, Jaime Paz Zamora, exposa al Rei Joan Carles, els problemes econòmics que pateix Iberoamèrica. Bolívia manté actualment un deute exterior d'uns 5.000 milions de dòlars.
- 26 • Mitterrand confirma que l'ingrés d'Espanya es farà al gener de 1986, a la cloenda de la cimera de Fontainebleau.
- Felipe González manifesta davant els senadors socialistes que si el resultat del referèndum sobre l'OTAN és contrari a la posició del Govern, aquest haurà de modificar la seva posició o plantejar aquesta correcció al Parlament.
  - Bayardo Arce, comandant de la Junta Sandinista, negocia una línia de crèdit flexible per a Nicaragua amb les autoritats espanyoles.
  - Tres terroristes bascos són deportats

per França a Panamà.

- 27 • El govern espanyol valora positivament els acords dels «deu» a la cimera de Fontainebleau.
- El Rei Joan Carles inaugura a Roma (a la seu de la FAO) la Conferència Mundial de Pesca. El monarca espanyol critica les egoistes visions d'alguns Estats quant a l'explotació de recursos marítics i la necessitat de conservar-los.
- 28 • Moren set mariners espanyols adscrits a un petrolier de bandera liberiana, atacat al golf Pèrsic per les tropes iraquianes. L'atac és considerat com a «molt greu» per fonts diplomàtiques espanyoles.
- Carlos Romero, ministre d'Agricultura, Pesca i Alimentació defensa a la Conferència Mundial de Pesca de la FAO que els països importadors de peix haurien de tenir facilitats per poder feinejar en aigües del subministrador.
  - La família reial espanyola visita el Papa al Vaticà.
- 29 • Mauritània accepta establir negociacions amb Espanya per tal de consolidar un nou acord pesquer entre ambdós Estats.
- El Govern espanyol expulsa tres funcionaris soviètics adscrits a l'oficina comercial de l'URSS a Madrid.
  - El «Grup Contadora» guanya el premi Príncep d'Astúries per les iniciatives de pau a Centramèrica.
  - François Mitterrand visita Madrid per tal d'informar el president del Govern espanyol i el Rei dels acords establerts en la cimera de Fontainebleau i que suposen el desbloqueig dels problemes interns de la CEE que dificultaven les negociacions d'adhesió. Mitterrand reconeix que les converses hispano-comunitàries poden endarrerir-se aproximadament un mes.

310.000 milions de dòlars al 1983

## EL DEUTE LLATINOAMERICÀ

Un dels problemes amb el qual s'enfronten els nous règims democràtics llatinoamericans és el de com resoldre el seu deute exterior. Segons diversos informes, el deute exterior global del Tercer Món, durant l'any 1982, va suposar 626.000 milions de dòlars. Amèrica Llatina participà en aquesta xifra amb uns significatius 290.000 milions. ¿Com un dels continents més rics, quant a primeres matèries, pot arribar a xifres de deute exterior tan desorbitades, que van arribar als 310.000 milions de dòlars l'any passat?

Durant els anys seixanta la inversió estrangera a l'Amèrica Llatina era de tipus directe, oficial. De l'any 1960 al 1964, el 47 per cent de la xifra total invertida provenia de crèdits oficials prestats, en la seva major part, per organismes oficials nord-americans. De l'any 1965 al 1969, aquesta xifra va augmentar al 56,5 per cent. Eren temps d'un tímid «desenvolupisme», amparat en la instal·lació i benefici de les companyies multinacionals, especialment nord-americanes i alemanyes.

En arribar la dècada del seixanta, el panorama polític i econòmic en el món desenvolupat va variar: la recessió —que fa que el diner no sigui invertit en l'esfera productiva i es traslladi a l'esfera bancària— provocà una oferta excessiva de capitals en els mercats internacionals de diner, preparada per ser canalitzada, en forma de préstecs cap al Tercer Món, a càrrec dels grans bancs transnacionals...

La inversió oficial a Iberoamèrica, de l'any 1973, es va reduir al 24,4 per cent del total invertit. De l'any 1974 al 1980, només el 18 per cent de la inversió provenia del sector oficial.

Governos, sectors públics i sectors privats llatinoamericans apareixen llavors com a clients ideals per als banquers internacionals —majoritàriament nord-americans— que conceben aquests préstecs com a sinònim de solució als seus problemes i aspiracions de creixement, això sense comptar amb la necessitat de variar l'estructura política interna, ni la correlació de forces, ni tampoc, els assentats sistemes de privilegi. En el cas que algun país ho intentés —com per exemple Xile— ja coneixem les conseqüències.

### Privatització del deute

Els resultats de la ben planificada intervenció de la banca privada es-

trangera al Tercer Món són palesos. Per un cantó, el progressiu endeutament, que arriba a xifres al·lucinants, de 40.000 milions de dòlars que debitava el Tercer Món al 1970, va passar a uns 626.000 milions al 1982.

D'altra banda, el pagament del servei (interessos més amortització) ha crescut més que el total absolut inicial. A finals de 1982, Argentina, Brasil i Mèxic varen haver de pagar 60.000 milions de dòlars d'interessos i amortitzacions, suma que suposava prop d'un terç del seu valor total, estimat en uns 200.000 milions de dòlars.

Una diferència és bàsica, entre el procés seguit a Amèrica Llatina, del

de la resta del Tercer Món. Iberoamèrica té contret la major part del seu endeutament amb bancs nord-americans, la privatització dels quals és major que en similars entitats de la resta del món desenvolupat. Les conseqüències: un major cost del diner, sotmetre els destins de les nacions al desig d'aquests banquers (com en altres temps es van sotmetre al d'organismes com el Banc Mundial, el Banc Interamericà de Desenvolupament i l'Agència per al Desenvolupament Internacional, controlats tots tres pels Estats Units), i, per últim, generar un deute inestable, especulatiu i volàtil.

A finals del decenni dels seixanta, més de les dues terceres parts de tots els préstecs a nivell mundial, estaven controlats per nord-americans, percentatge que va minvar a finals de la dècada, a favor de la penetració europea —principalment alemanya— i també japonesa.

Estats Units ha mantingut un grau

### AMÈRICA LLATINA: DEUTE EXTERIOR TOTAL DESEMBORSAT (saldo a finals de l'any, en milions de dòlars)

	1978	1979	1980	1981	1982	1983 <sup>1</sup>
Amèrica Llatina	151.107	182.795	221.880	275.588	310.402	332.460
Països export. petroli	64.390	77.585	92.339	118.435	130.162	137.400
Bolívia <sup>2</sup>	1.762	1.941	2.220	2.542	2.522	3.000
Equador <sup>3</sup>	2.975	3.554	4.667	5.871	6.314	6.800
Mèxic <sup>3</sup>	33.946	39.685	49.349	72.007	79.750	83.000
Perú <sup>3</sup>	9.324	9.334	9.594	9.638	11.097	12.600
Veneçuela <sup>4</sup>	16.383	23.071	26.509	28.377	30.479	32.000
Països no exp. petroli	86.717	105.210	129.541	157.153	180.240	195.060
Argentina <sup>3</sup> 12.496	19.034	27.162	35.671	43.600	45.500	
Brasil <sup>5</sup>	52.285	58.907	68.354	78.580	87.580	96.500
Colòmbia <sup>3</sup>	4.247	5.486	6.718	8.285	9.798	10.600
Costa Rica <sup>3</sup>	1.870	2.333	3.183	3.360	3.497	3.850
Chile <sup>3</sup>	6.664	8.484	11.084	15.542	17.153	17.600
El Salvador <sup>4</sup>	791	798	846	980	1.064	1.350
Guatemala <sup>3</sup>	821	934	1.093	1.409	1.504	1.750
Guaiana <sup>4</sup>	491	536	594	687	689	800
Haití <sup>4</sup>	185	232	266	326	470	510
Hondures <sup>3</sup>	971	1.280	1.510	1.708	1.800 <sup>1</sup>	2.000
Nicaragua <sup>2</sup>	961	1.131	1.579	2.163	2.797	3.400
Panamà <sup>2</sup>	1.777	2.009	2.211	2.333	2.820	3.300
Paraguai <sup>5</sup>	609	799	949	1.143	1.292	1.400
Repúbl. Dominicana <sup>3</sup>	1.309	1.565	1.839	1.837	1.921	2.000
Uruguai <sup>3</sup>	1.240	1.662	2.153	3.129	4.255	4.500

Font: CEPAL, sobre la base de xifres oficials i de publicacions d'organismes financers internacionals.

<sup>1</sup> Estimacions preliminars subjectes a revisió.

<sup>2</sup> Correspon al deute públic.

<sup>3</sup> Deute extern total públic i privat.

<sup>4</sup> Inclou el deute públic, més el deute no garantit a llarg i curt termini amb institucions financeres que proporcionen informació al Banc de Pagaments Internacionals.

<sup>5</sup> Inclou el deute total a mitjà i llarg termini més el deute a curt termini amb institucions financeres que proporcionen informació al Banc de Pagaments Internacionals.

de concentració major dels seus préstecs en els països sub-desenvolupats no membres de l'OPEP, intervenint sobretot a la regió llatinoamericana, en considerar-la «la seva àrea d'influència natural», influència que, actualment, pretenen utilitzar per sol·licitar els seus problemes inflacionaris, augmentant les taxes d'interès. Al 1980, el tipus d'interès preferencial (*prime rate*), experimentà un augment nominal de més del 100 per cent respecte als nivells obtinguts al 1977.

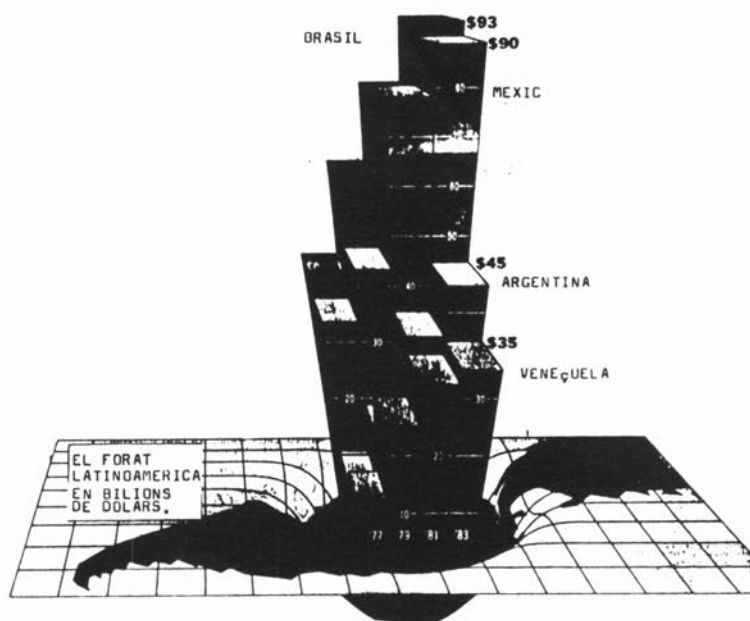
L'enduriment del tipus d'interès té greus conseqüències per al món en desenvolupament en general i, evidentment, també per a l'Amèrica Llatina. Òbviament aquest augment d'interessos fa més difícil, si no gairebé impossible, finançar nivells desitjables de creixement econòmic, que generin un desenvolupament estable i equilibrat. Utilitzant els nous recursos externs, per satisfer un deute que s'acumula i posa en perill la sobirania plena dels països deutors, si no es paga. Estats Units provoca l'encariment de l'esmentat «**cercle viciós de l'endeutament extern**» dels països en vies de desenvolupament.

A la caça d'aquest «**cercle viciós**» va el mercat d'euromonedes. S'estima que per a finals del present decenni, més de la meitat del deute nou dels països no petrolers, contret en el mercat d'euromonedes, haurà de destinar-se al re-finançament de deute vençut, encara que això ja és una realitat en diversos països iberoamericans avui.

## Doble captivitat

La crisi mexicana, oficialment reconeguda a l'agost de 1982, va fer prendre consciència plena d'un fenomen que, sortint, d'una senzilla premissa, la «**doble captivitat**» entre deutor i creditors, va posar en guàrdia tota la banca internacional: si el sistema es colapsa, la banca tindrà molt a perdre, massa. Ja no es tracta d'expoliar la riquesa d'Amèrica Llatina; els seus capitals, la seva mateixa existència, es troba tan compromesa en aquesta regió del planeta que, cas de no facilitar la seva supervivència, fins i tot els propis bancs transnacionals podrien desaparèixer.

El Fons Monetari Internacional, per altra banda, ha perdut part de la seva influència i de la seva força en el concert financer internacional. No va ser capaç de mantenir les regles de l'acord de 1944, quan el paper de l'Or, la lliure convertibilitat, o l'estabilitat monetària, incapaç també, de mantenir amb efectivitat el monopoli



Font: Morgan Guaranty Trust, recollit per *Time*, 1/7/84.

de la creació de liquiditat internacional. Els bancs transnacionals ho varen desplaçar, ells es van convertir en els principals creadors de diners a nivell mundial i alhora en ineficaces supervisors del funcionament de les economies en desenvolupament. Malgrat això, en els darrers dos anys, els perills d'insolvència i sobreexposició als quals aquests bancs s'enfronten els han portat a escudar-se, una vegada més, en el Fons.

Les autoritats financeres internacionals, nord-americanes i europees, conscients del que podrien anomenar la «**doble captivitat sense Fons**» intenten treballar en acords de diferent tipus que permeti la supervivència del sistema, sense haver de reformar-lo en profunditat. Tant el mencionat Fons Monetari Internacional com el Banc Mundial recomanen als banquers flexibilitat: «**no podem abandonar el tercer Món**» diuen, ara.

Del manteniment de les operacions concertades per la banca internacional, depèn bona part de la permanència del sistema financer internacional. Les recents fallides d'institucions financeres i productives nord-americanes com el Penn Square Bank, l'Abilene (Texas) i l'Unite American (Knoxville) han provocat postures més flexibles de les autoritats nord-americanes, com semblen provar les negociacions amb Mèxic i Brasil, flexibilitat que, d'altra banda, manté la seva oposició al disseny de possibles regles generals. El caràcter bilateral pragmàtic i casuístic de tota manifestació de política nord-americana que tingui a veure amb l'exterior, és defensada radicalment.

## Quito, l'intent

Aquests esdeveniments generen espais importants per reactivar la lluita per l'establiment de noves regles per al joc financer internacional. La Conferència de Quito (gener 1984) pot considerar-se un punt de partida per a l'acció col·lectiva dels països llatinoamericans, tant en les seves relacions econòmiques amb els països industrialitzats —el deute exterior en primer punt com és lògic—, com en les seves pròpies iniciatives de cooperació regional. Convocada pel president d'Equador, Osvaldo Hurtado, a principis de 1983 per «**un esforç de concertació llatinoamericana**», i després d'un any d'estudis i treballs, es reuniren a Quito delegacions de 26 països d'Amèrica Llatina.

Des de la fase inicial de la Conferència es decidí que el seu resultat expressaria en un sol document, dividit en dues parts: una declaració política i un text que, posteriorment, s'anomenà Pla d'Acció, en el qual es recollirien les mesures que es convingués adoptar.

Com es preveia abans de començar la Conferència, les qüestions financeres internacionals ocuparen el centre de l'atenció de les delegacions i dels mitjans d'informació els quals cobriren la Conferència. En matèria d'endeutament exterior, es destaquen en la Declaració els següents conceptes.

— El servei del deute ha d'adequar-se, en forma dinàmica, a l'augment de la capacitat de pagament dels països de la regió. Aquest augment reclama, a més a més, un control conjunt de les qüestions, estretament



# LLATINOAMÈRICA

vinculades, del comerç i de les finances internacionals.

— Tots els actors de l'escena financera internacional (països deutors, creditors, organismes financers internacionals i banca privada internacional) deuen «assumir» una «actitud de corresponsabilitat en la solució del problema del deute extern». Aquesta actitud ha de reflectir-se en «criteris flexibles i realistes per a la renegociació del deute» en el que es refereix, entre altres factors, a terminis, períodes de gràcia i taxes d'interès, de forma que aquests resultin «compatibles amb la recuperació del creixement econòmic».

— Del creixement de la capacitat de pagament i de l'adopció dels criteris abans mencionats depèn que pugui garantir-se la continuïtat en l'acompliment del servei del deute.

Aquests elements bàsics, convinguts per consens dels participants, representen un clar intent en la posició comuna d'Amèrica llatina, davant un dels més greus problemes econòmics amb els quals s'ha enfrontat aquest continent. La necessitat que el deute extern no condueixi a la cancel·lació de les possibilitats de desenvolupament; que les elevades operacions de renegociació no suposin costos excessius que sigui impossible atendre sense sacrifici del creixement, i que no es produeixi la ruptura dels sistemes financers internacionals, sinó que s'adapti progressivament a favor del desenvolupament, són les intencions més rellevants.

Pel que fa a les taxes d'interès, la Declaració atribueix el nivell extraor-

dinariament elevat que ara registren «el desajustament entre les polítiques fiscals i monetàries de determinats països industrialitzats» i reclama que s'adoptin mesures internacionalment convingudes per corregir aquests tipus de distorsió.

Finalment, en aquest capítol de la Declaració s'adverteix que «no és just ni racional» que Amèrica Llatina s'hagi convertit l'any 1983 en exportadora neta de capital, situació incompatible amb el seu nivell i perspectives de desenvolupament.

Les causes centrals d'aquest fenomen es troben en les grans transferències que es deriven pel servei del deute, pel nivell extraordinàriament elevat de les taxes d'interès i dels marges i altres càrrecs associats a les operacions de renegociació. A tot això hem d'afegir l'empitjorament de les condicions d'accés als mercats dels països desenvolupats de les exportacions llatinoamericanes.

D'acord amb la declaració, el Pla d'Acció de Quito proposa, en matèria d'endeutament, un esquema de corresponsabilitat de totes les parts interessades, i plantejant la necessitat d'establir processos d'ajustament positius i de comptabilitzar el servei del deute amb els requeriments i objectius de desenvolupament.

Per això, s'adopten diversos criteris bàsics, entre els quals destaquen: destinar al servei del deute una proporció raonable dels ingressos per exportació, de manera que puguin mantenir-se nivells adequats d'importacions i d'activitat productiva interna; abatre la càrrega del servei, mitjançant la reducció dràstica dels

costos de refinançament, amb vistes a establir en el temps el total dels recursos destinats a aquest servei; millorar els termes i condicions del deute amb terminis més amplis i, a ser possible, convertir part del manteniments d'ingressos nets de recursos, i enfortir i ampliar la capacitat de pagament del país deutors mitjançant majors ingressos per exportació.

Davant d'aquest cúmul de bones intencions i plantejaments només es planteja una pregunta: ¿ho permetrà l'Estat Units?

Manuel González Losada

**Per a la realització d'aquest article han estat consultats els següents treballs:**

«Balance preliminar de la economía latinoamericana en 1983». Notas sobre la economía y el desarrollo de América Latina, n° 387-388. Dic. 1983.

«Deuda externa y soberanía de América Latina». «Los desafíos». Aldo Ferrer. Comercio Exterior vol. 34, núm. 4. México, abril de 1984 pp. 343-346.

«Pasado, presente y futuro de la crisis económica internacional». Oswaldo Sunkel. Revista CEPAL n° 22, abril de 1984.

«La Conferencia de Quito: una respuesta latinoamericana a la crisis» Jorge Eduardo Navarrete. Comercio Exterior, vol. 34, núm. 2 México. Febrero 1984. pp. 166-171.

«Visión y acción frente a la deuda externa latinoamericana». Rosario Green. Octubre. Diciembre 1983.

## AMÈRICA LLATINA: DEUTE EXTERN TOTAL (Saldo a finals d'any en milions de dòlars)

País	1981	1982	1983 <sup>a</sup>
<b>Amèrica Llatina</b>	<b>257.890</b>	<b>289.437</b>	<b>309.800</b>
<b>Països exportadors de petroli</b>	<b>116.777</b>	<b>128.948</b>	<b>134.500</b>
Bolivia <sup>b</sup>	2.450	2.373	2.700
Ecuador <sup>b</sup>	5.756	5.788	6.200
Mèxic <sup>c</sup>	72.007	81.350	85.000
Perú <sup>b</sup>	8.227	9.503	10.600
Veneçuela <sup>b</sup>	28.377	29.934	30.000
<b>Països no exportadors de petroli</b>	<b>141.113</b>	<b>160.489</b>	<b>175.300</b>
Argentina <sup>d</sup>	35.671	38.907	42.000
Brasil <sup>b</sup>	65.000	75.000	83.000
Colòmbia <sup>d</sup>	8.160	9.506	10.300
Costa Rica <sup>b</sup>	2.345	2.603	3.050
Chile <sup>d</sup>	15.542	17.153	17.600
El Salvador <sup>b</sup>	980	917	1.200
Guatemala <sup>d</sup>	765	858	1.000
Guaiana <sup>b</sup>	687	689	800
Haití <sup>b</sup>	326	765	800
Hondures <sup>b</sup>	1.055	1.198	1.500
Nicaragua <sup>b</sup>	2.163	2.789	3.400
Panamà <sup>b</sup>	2.333	2.733	3.100
Paraguai <sup>b</sup>	1.120	1.195	1.300
República Dominicana <sup>b</sup>	1.837	1.921	2.000
Uruguai <sup>b</sup>	3.129	4.255	4.250

Font: CEPAL, sobre la base de dades oficials i de publicacions d'organismes financers internacionals.

<sup>a</sup> Estimacions preliminars subjectes a revisió.

<sup>b</sup> Correspon al deute públic.

<sup>c</sup> Inclou el deute extern públic i privat com a garantia oficial, més el deute no garantit de llarg i curt termini amb institucions financeres que proporcionen informació al Banc de Pagaments Internacionals.

<sup>d</sup> Deute extern total, públic i privat.

Pieter Botha intenta una obertura a Europa després de la signatura del pacte de Nkomati

## SUD-ÀFRICA VOL TRENCAR EL BOICOT PER L'«APPARTHEID»

La visita del primer ministre sud-africà, Pieter Botha, a Europa suposa un intent del règim de Pretòria per tractar de normalitzar les seves relacions internacionals. Tot fent valdre els acords amb Moçambic, l'entrada al cos electoral sud-africà de mulats i hindus (encara que no els negres), i les només encetades negociacions sobre la independència de Namíbia, Europa —amb matisos— ha tornat a donar l'esquena a Pieter W. Botha, el representant avui del règim de l'«apartheid». Uns dies abans de la seva visita a Europa, el Consell de les Nacions Unides, reunit a Bangkok, condemnava el govern sud-africà per la seva política racista i la seva actitud a Namíbia.

Pieter W. Botha volia presentar-se a Europa com l'home del trànsit cap a la democratització del règim sud-africà. Representant d'una família prou coneguda que controla un important percentatge del PIB sud-africà (i amb un altre germà al Govern, concretament el ministre d'Afers Estrangers, Roelof Botha), Botha dissenyà la seva primera gira europea, arran de l'èxit diplomàtic que suposà, per al govern que encapçalava, l'acord de Nkomati, amb el règim auto-proclamat marxista, de Samora Machel, un dels líders de la coneguda «Línia del Front».

La república de Moçambic, representada per Machel, i el govern sud-africà, pel president Botha, van signar el passat 16 de març un acord pel qual ambdós països acordaven tractar-se en el futur com dos bons veïns, i rebutjar qualsevol intent d'agressió. Fins aquells moments, les agressions frontereres havien estat molt freqüents, i el pacte, precisament signat a la fronterera localitat de Nkomati, liquidava un dels més desestabilitzadors conflictes de l'àrea i un dels problemes clàssics de la seguretat de Pretòria.

El Govern Botha també havia signat el mes de febrer un altre acord significatiu, aquesta vegada amb la democràcia popular d'Angola. Els règims de Pretòria i Luanda decidien, arran de l'acord, retirar les seves respectives tropes de territori de Namíbia. Botha neutralitzava així un altre flanc de conflicte permanent per a Sud-àfrica, alhora que fonamentava la seva política d'establir la necessitat de coexistir amb els règims veïns. Poc després s'inicià una tanda de converses per negociar la independència de Namíbia que continua,

malgrat les condemnes de Nacions Unides, ocupada il·legalment per Sud-àfrica. L'intent de desbloqueig pot considerar-se però com fracassat, hores d'ara.

### Reforma Constitucional

D'altra banda, cinc anys de treballs van aconseguir introduir de la mà de Botha, algunes «prudents» reformes en el sistema polític sud-africà, tradicionalment reservat als blancs. El 15% de la població (blancs) era l'únic que podia fer política a la cambra única que regia el país. Aquesta situació es va modificar per un sistema tricameral, dins el qual hi són representats, els blancs, els hindús i els mestissos (aquestes dues últimes ètnies només suposen un 10% de la població). La població negra (75% del total) quedava sense cap mena de representació política en aquest nou sistema que va ser aprovat l'any passat en un referèndum, proposat pel partit de Botha (Partit Nacional) i en el qual només van votar els blancs. El sistema una vegada reformat es coronava amb un president executiu (Marais Viljoen) amb plens poders per a resoldre els conflictes ètnics.

Pieter W. Botha va tenir fins i tot, problemes amb els sectors més ultradretans del seu propi partit, així, el llavors, ministre d'Estat, Andries Treurnicht, encapçalà una escissió del Partit Nacional, que li arrencà 17 diputats, per després organitzar el Partit Conservador. Tant el Partit Conservador com el «Herzigtte Nasionale Party», veien amb molta preocupació les reformes impulsades per Botha, que segons ells només podien conduir a la progressiva entra-

da dels negres en els sistemes polítics sud-africans, i, amb això, a la consolidació de la lògica majoria negra africana.

Durant aquest procés va ser especialment significativa l'activitat dels «Afrikanervolkswag» o guardians de la nació «afrikaner», que volen preservar l'Àfrica del Sud per als blancs.

### El talant del Govern Botha

Pel que fa a la política interior del primer ministre Pieter Botha, val a dir que combinant amb una lleugera reforma institucional, el gabinet de Pretòria aprofita qualsevol possibilitat per a transferir contingents de població negra a d'altres Estats veïns. Així el 1982 el govern sud-africà intenta de transferir a Swazilàndia, les zones de Batustan que pertany al territori pseudo-autonòmic del Kangwane i la regió d'Ingwauuma del territori del Kwazulu. Amb això, Pretòria es desfeia de tota la població de parla «swazi», és a dir, una quantitat notable de població negra que viu en unes zones econòmicament poc interessants. Les converses amb Swazilàndia, mantingudes a nivell secret, van ser desmuntades per l'acció internacional del premier de Kwazulu, Gatsha Buthelezi, i el cap de govern de Kwawane, Enos Mbuza, que van endegar una forta campanya internacional contra el règim sud-africà. El resultat suposà una gran victòria per al moviment negre, i provocà que països més o menys neutrals com, per exemple, Nigèria, condemnessin Swazilàndia i Sud-àfrica, alhora que significava, tot el procés, una nova relliscada per al govern de Pretoria.

En síntesi, els plantejaments del canvi que Pieter Botha vol per a la societat sud-africana, són substituir l'anterior situació de domini dels negres per part dels blancs, tenint-los castigats a viure en indigents «homelands», prop de les elegants ciutats d'estil europeu, per una nova situació, dins la qual, els negres estarien dominats pels «no-negres» (blancs, mestissos, hindús).

# SUD-ÀFRICA

## Els viatges del premier de Pretòria

Després de sis anys de Govern, Pieter Willen Botha només havia viatjat oficialment a Taiwan abans d'aquesta gira europea del mes de juliol passat. La gira incloïa estades a Portugal, Suïssa, Regne Unit, República Federal d'Alemanya, Bèlgica i Àustria, i també d'una audiència del Papa, Joan Pau II.

Podria estranyar que la gira europea de Botha comencés a Lisboa, però cal tenir en compte que a Sudàfrica viuen uns 600.000 portuguesos que van sortir de les anteriors colònies luses a l'Àfrica austral en arribar la independència per a aquestes. Precisament són molts d'aquests els que han col·laborat a crear en la població blanca sud-africana el sentiment que els blancs serien obligats a marxar, si la majoria negra accedís al poder.

Va ser Portugal l'únic país europeu que va invitar formalment Pieter Botha a visitar Lisboa. Recordem també que Lisboa ha adquirit un important paper en la solució dels conflictes que mantenen Moçambic i Angola amb el règim de Pretòria.

La resta dels països visitats van acceptar, quasi sempre de mala gana la visita de Botha. En primer lloc, el Regne Unit, on Margareth Thatcher rebia al líder anti-«apartheid» del Regne Unit, l'arquebisbe Trevor Huddleston, només tres dies abans de l'arribada a Botha. Tot just Botha aterrava a l'aeroport de Heatrow, l'Ajuntament de Londres (de majoria

laborista) aplegava 20.000 persones en una manifestació contra la política racista de Pretòria. Botha va ser desplaçat directament amb helicòpter a la residència de la premier britànica a les rodalies de la capital anglesa. Per primera vegada, en els darrers vint-i-tres anys el líder polític de Sud-àfrica viatjava a Londres, dels contactes establerts no hi va haver cap aspecte digne de menció, tot quedà reflectit en la durada de la visita: només sis hores.

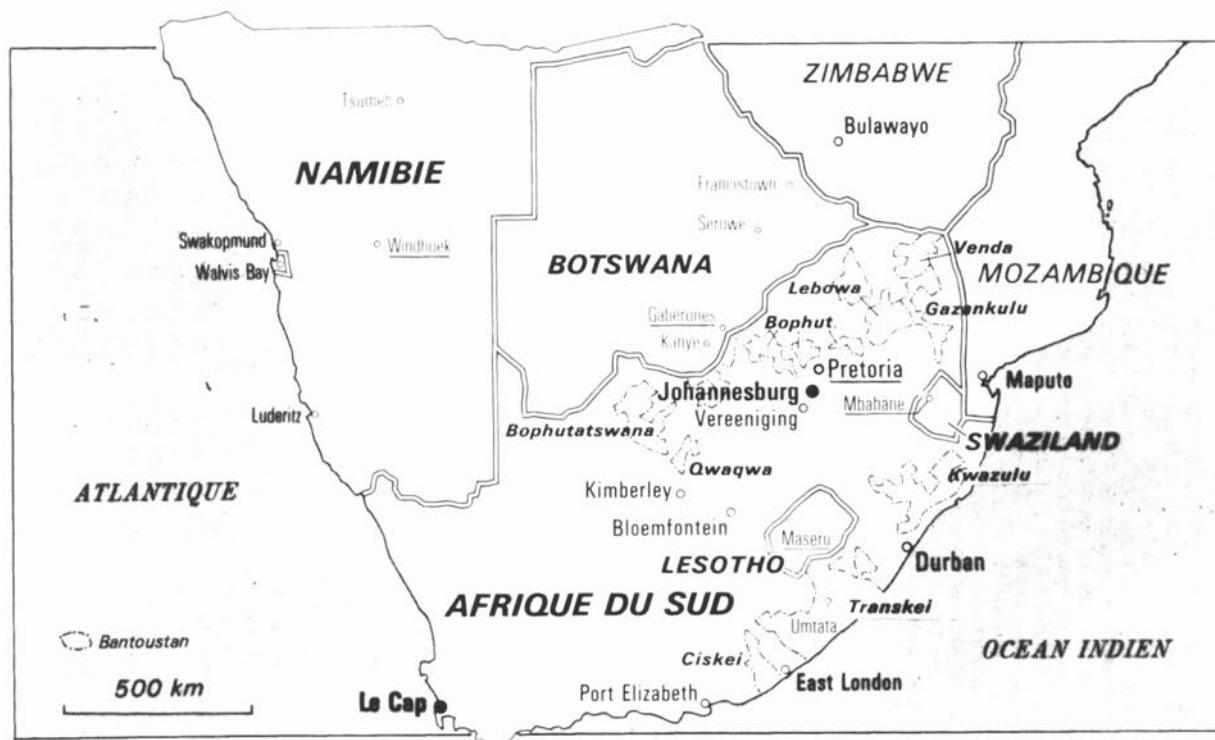
Botha però, jugava a presentar l'entrevista amb la Thatcher com la culminació exterior del suport que el seu programa de reformes rep de la minoria blanca d'origen britànic o anglo-parlant. Pieter Botha vol vendre el rol de «pacificador» davant aquesta significativa banda del teixit ètnic sud-africà, precisament com a oposició a la minoria blanca d'origen holandès («afrikaner»), molt més a la dreta i favorable a no flexibilitzar l'accés de cap ètnia que no sigui la blanca europea al poder polític. Botha ja té ara dos elements per demostrar la seva influència a Londres, d'una banda, els contactes amb Margaret Thatcher i, de l'altra, els importants lligams econòmics del Regne Unit i Sud-àfrica.

Pel que fa als contactes de Botha a Bèlgica poden considerar-se com de poc significatius i a la República Federal Alemanya, malgrat la mala maror política que van provocar, el primer ministre sud-africà aconseguí entrevistar-se amb tots els líders polítics alemanys, entre ells el presi-

dent Karl Carstens, el ministre d'Afers Estrangers Hans Dietrich Genscher, el líder bavarès de la Unió Cristiano-Social Franz Joseph Strauss, i el cap del grup parlamentari del SPD al Bundestag Han Jochen Vogel. Amb qui realment va tenir problemes Pieter Botha va ser amb el canceller federal Helmut Kohl. A la seva arribada a Bonn, els funcionaris alemanys treien les butaques de la sala d'autoritats per agilitzar la rebuda que en tot moment es qualificà de privada i d'«autoinvitació». L'acte diplomàtic de la rebuda va ser summament fred, no hi va haver xocs de mans, ni fotografies ni tan sols periodistes. Mentrestant als carrers també es produïen sengles manifestacions.

Pieter Botha manifestava a Bonn que per part del govern que ell encapçalava, no hi hauria problemes per abandonar Namíbia si els països occidentals s'encarreguessin d'administrar el territori i de garantir la seguretat de Sud-àfrica, controlant específicament una possible infiltració comunista. També demanà la sortida dels militars cubans d'Angola. Botha adduí que l'administració de Namíbia costa per any a Sud-àfrica uns 658 milions de rands.

La visita a Àustria va ser particularment crua, l'encarregat oficial de rebre el polític sud-africà va ser el ministre d'Afers Exteriors, Erwin Lanc, el qual va fer una so'emne condemnada de la política racista de l'«apartheid» durant els actes protocolaris de l'arribada de Botha. Joan Pau II



també va fer una condemna similar.

Pieter W. Botha ha posat en un compromís els dirigents dels països europeus democràtics que han hagut de nadar i guardar la roba i, com el cas de la RFA, el Regne Unit i els EUA compaginar-ho amb concessions de fortes sumes en concepte de crèdit mitjançant el FMI a Pretòria, tal i com han fet des de ja fa anys, amb aquesta incòmoda visita.

## L'«apartheid» continua

Encara que les mesures de Pretòria per posar en marxa l'«Ordely Movement and Settlement of Black Persons Bill» en un intent per fer desaparèixer els negres de les regions blanques del país, s'hagin aturat mo-

mentàniament, el Congrés Nacional Africà (ANC) continua les seves accions polítiques i militars contra el govern sud-africà.

Encara que amb menor proporció les accions dels homes de Nelson Mandela, el líder negre sud-africà que, com és sabut, compleix condemna a una illa de la badia de El Cap, han guanyat darrerament en espectacularitat, així, cal destacar, les quatre explosions a la primera central nuclear del país, a Koeberg, prop del Cap. Pot afirmar-se que avui la principal missió de l'exèrcit sud-africà és la contenció del fenomen terrorista, sobretot des que al maig de 1983 l'ANC atemptés contra la caserna central de l'Exèrcit de l'aire, a Pretòria amb un balanç de 20 morts i prop de 200 ferits.

Només l'organització AZAPU, de caràcter menys radical i només polític és permesa tàcitament pel govern, en part per justificar-se davant la forta pressió internacional.

Xavier Horcajo

## L'HEGEMONIA SUD-AFRICANA A L'ÀFRICA AUSTRAL EN XIFRES

	Sud-àfrica	Botswana	Lesotho	Namibia	Swazilàndia	Angola	Moçambic	Zimbabwe	Zàmbia
Superfície (km <sup>2</sup> )	1.221.040	600.370	30.350	824.290	17.360	1.246.700	783.080	390.580	752.610
Població (hab.)	30.131.000	880.000	1.408.000	1.040.000	579.000	7.407.000	11.037.000	7.843.000	6.140.000
PIB (dòlars)	78.900.000	900.000	760.000	1.042.000	440.000	3.320.000	2.810.000	6.817.000	3.368.000
Exèrcit Terra	87,4	2,85	—	—	5,0	35,0	20,0	60,0	12,5
(milers Marina	5,0	—	—	—	—	1,0	0,6	—	—
homes) Aire	9,0	0,15	—	—	—	1,5	1,0	3,0	1,8

**REVISTA**



**CIDOB**

# AFERS INTERNACIONALS

*Centre d'Informació i Documentació  
Internacionals a Barcelona*

## Entrevista amb Lakhdar Brahimi, director d'informació de la Lliga Àrab

# ENTREVISTA AMB LAKHDAR BRAHIMI, DIRECTOR D'INFORMACIÓ DE LA LLIGA ÀRAB

«Quan Israel mostra clarament quina és la naturalesa dels seus interessos i la manera com intenta portar-los a la pràctica, és un error per a un Estat democràtic com Espanya, que accepta els principis derivats de la Carta Magna de les Nacions Unides, establir relacions diplomàtiques amb aquest país.»

**P.— Què és la Lliga Àrab?**

**R.—** La Lliga Àrab és una organització regional, els membres de la qual són Estats sobirans, però, al mateix temps, és una organització nacional, d'una nació, la nació àrab. Vosaltres teniu nacions que pertanyen a un Estat i nosaltres tenim una mateixa nació composta per vint Estats.

Nascuda l'any 1945, els seus primers components foren els països que aconseguiren la independència aquest any o abans; altres països s'hi incorporaren un cop assolida la independència.

La Lliga Àrab és una organització destinada a promoure la cooperació i a realitzar plans per a la integració política i social del món àrab. El nostre model són les Nacions Unides.

Totes les nostres organitzacions són similars a les pertanyents a l'ONU (el Consell Econòmic-Social, ALECSO...). Tenim una activitat important quant a cooperació bilateral es refereix i també en camps d'activitat sobre zones concretes com el Magrib o el Consell Econòmic del Golf.

**P.— Quines repercussions té per a la Lliga Àrab l'existència de conflictes com l'irano-iraquí?**

**R.—** Els problemes bilaterals com les diferències entre Algèria i Marroc, Líbia i Sudan, Síria i l'OLP,... indubtablement afecten el funcionament de la Lliga Àrab. Ara bé, no ens hem d'estranyar que es donin aquests tipus de problemes entre països fronterers. Els problemes sempre sorgeixen davant de fronteres comunes. Ens sembla impossible, per exemple, que Nova Zelanda tingui problemes amb Islàndia i, en canvi, si que veiem

possible l'existència de divergències entre França i Espanya, per esmentar un exemple.

Quant a la guerra entre Iran i Iraq, és ben clara la simpatia que la majoria de països àrabs tenen per l'Iraq. No importen les raons que podem veure en els responsables de l'esclat del conflicte, però el que és ben cert és que Iraq està disposat a finalitzar la guerra, i ha fet concessions notables. Però, dissortadament, no podem dir el mateix d'Iran. El que podem fer nosaltres, en tant que Lliga Àrab, es limita a tractar de trobar per tots els mitjans una solució viable per als dos contendents. També hem tractat de conscienciar el món del perill que comporta aquesta guerra. Una delegació àrab ha visitat diferents països occidentals i de l'Est per explicar a les autoritats competents les raons del conflicte, i les repercussions que pot tenir per a tothom. Iran, en aquests moments, es presenta com una amenaça, com un factor destabilitzador de tota la regió.

No sé si vostès veuen els perills que es deriven d'aquesta contesa, en una regió fràgil, sensible, molt important per al món sencer. Si l'equilibri es trenca serà molt difícil predir el que pot passar.

Diferents països, amics d'ambdues bandes, com la Índia, el Pakistan, Turquia,... han tractat de trobar una sortida a la crisi, però sense resultats. Nosaltres tenim molt d'interès a trobar una sortida pacífica a la crisi i no desitgem que, per raons exteriors, aquest conflicte esdevingui un conflicte entre el món àrab i l'Iran. Desitgem que si hi ha animositat sigui tan sols entre els dos països contrincants. No volem veure els americans o els soviètics barrejats directament en el conflicte. Es podria transformar en un conflicte de blocs

internacional, d'imprevisibles repercussions.

**P.— Quines accions i quin tipus d'anàlisi realitza la Lliga Àrab davant d'un problema tan greu com és la situació interior del Líban?**

**R.—** El Líban és un gran problema, és una gangrena nascuda de la qüestió palestina. Si no existís el problema palestí no existiria el problema del Líban.

En les crisis que travessa el Líban, no importa en quina data comencem... ens podem remuntar fins el 1958 amb el desembarcament dels americans, o fins el 1969 amb el primer conflicte palestí, ha estat la Lliga Àrab qui ha restablert un clima tranquil. Els anys 1975 i 1976 també fou la Lliga Àrab qui jugà un paper important d'intermediari per donar una sortida als conflictes de la regió. Però, en produir-se la intervenció d'Israel, l'última intervenció d'Israel, tots els nostres esforços s'han ensorrat. L'única possibilitat d'equilibri i pau en aquesta regió s'ha trencat amb la intervenció d'Israel i dels Estats Units.

L'última etapa ha estat la invasió d'Israel, ocorreguda l'any 1982, invasió que ha tingut el suport dels Estats Units. El 1983 tingué lloc la firma del famós acord de pau entre Israel i el Líban, proposat pels Estats Units. Lamentablement comprovem que aquest acord de pau s'ha fet d'esquena al poble libanès, i se li ha imposat una pau que afavoreix els interessos d'Israel i dels Estats Units. És una situació insostenible. Si revisem detingudament aquest acord ens trobem amb una clàusula que diu que el Líban no ha de permetre el tràfic d'armes destinades a un país hostil a Israel; però ¿què significa ser hostil a Israel? Doncs, segons l'acord, tot aquell que no mantingui relacions diplomàtiques amb ells. És de suposar que aquest acord trenca l'equilibri de forces a la regió, i per consegüent la pau interior del Líban.

És evident llavors que no serveix als interessos del Líban i molt menys persegueix la seva pacificació. No hi ha dubte, doncs, que els únics ocupants del Líban són els israelians i la seva expulsió és l'única mesura de restablir l'equilibri i la pau desitjada.

**P.— Respecte al problema palestí...**

**R.—** És complicat explicar al món occidental les arrels del problema palestí. Per a la premsa occidental es presenta com un conflicte entre el món àrab i Israel. Per als palestins, no. Tothom té dret a la terra on ha nascut, a tenir una casa, un mitjà de subsistència, a estar amb la seva família, a reconèixer els seus orígens... Els palestins, no. Si els jueus que van partir fa dos mil anys, tenen aquest dret ¿per què no els palestins? El món àrab desitja que es reconegui el dret a la terra del poble palestí.

Per a un àrab és molt difícil entendre l'actitud del món exterior respecte a aquesta situació. A tot el món, després de la segona guerra mundial, són dos els pobles que, vergonyosament, tenen negada la seva autodeterminació: els palestins i l'Àfrica del Sud. Són situacions excepcionalment difícils. La llibertat, l'autodeterminació, la democràcia, són conceptes acceptats per a tota la Humanitat, llevat per a aquests dos pobles. Si hom no és blanc a l'Àfrica del Sud no té dret a un tracte com a ciutadà i queda totalment relegat, a disposició dels blancs.

Respecte al problema palestí, existeix un projecte de pau de la nació àrab, un projecte de pau americana, però no existeix un projecte de pau israelià. A més Israel s'ha oposat a qualsevol proposta de pau, vingui d'on vingui.

L'Administració Reagan, almenys, ha creat un clima de diàleg, un pla de pau, un ambient de discussió. Però Israel sempre s'ha oposat a qualsevol sortida pacífica de la crisi. De moment Israel no té problemes per a un futur immediat a causa de la seva potència militar i l'ajut incondicional de l'Administració americana.

No és possible que en ple segle XX un país no tingui definides les seves fronteres. ¿On estan les fronteres d'Israel?

**P.— Quina és l'opinió de la Lliga Àrab davant el problema del Front Polisari?**

**R.—** El problema del Front Polisari és una qüestió que dirimeixen Algèria i



Marroc, i que s'emmarca dins de l'OUA (Organització d'Unitat Africana). El problema del Sahara mai no ha estat tema de discussió a la Lliga Àrab.

**P.— Quina reacció tindria el món àrab si Espanya establis relacions diplomàtiques amb Israel?**

**R.—** La reacció del món àrab seria de decepció, de profunda decepció.

França, Gran Bretanya, molts països occidentals tenen relacions amb Israel. Potser Espanya es vegi obligada a establir aquestes relacions diplomàtiques, però... ¿per què en aquest moment històric? Si Espanya hagués establert relacions diplomàtiques en el moment del naixement de l'Estat israelià, la situació es veuria dins d'un procés lògic i normal. Però ara la situació ha canviat i l'hem de jutjar sota una òptica totalment diferent.

Aquest fet suposa una iniciativa diplomàtica molt important. ¿Per què Espanya no va establir relacions diplomàtiques amb Israel un parell d'anys abans? ¿Quines circumstàncies empenyen el govern socialista espanyol a establir ara aquestes relacions? És en aquest context on cal situar el problema.

Quan Israel mostra clarament quina és la naturalesa dels seus interessos i la manera com intenta portar-los a la pràctica, és un error per a un Estat democràtic com Espanya, que accepta els principis derivats de la Carta Magna de les Nacions Unides, establir, en aquests moments, relacions diplomàtiques amb aquest país.

Manuel González Losada

## LA LLIGA ÀRAB COMPLEIX 40 ANYS AL SETEMBRE

La Lliga Àrab està propera als quaranta anys de funcionament des de la seva creació, un 22 de març de 1945, quan els únics set països àrabs llavors independents van decidir de subscriure a El Cairo la carta de la Lliga Àrab amb l'objectiu preferent d'estrènyer els lligams entre aquests nous estats independents. Els signataris i fundadors de la carta de la Lliga Àrab van ser Egipte, el Regne d'Iran, l'emirat de Jordània (llavors es deia Transjordània), Síria, Líban, Regne del Iemen i Aràbia Saudita.

L'article primer de la Carta especificava que per ingressar a la Lliga Àrab només s'exigia ésser un país àrab independent. Actualment formen part de la Lliga Àrab 22 membres; l'últim que hi ha ingressat és Djibuti, el 4 de setembre de 1979. L'organització per a l'alliberament de Palestina (OAP) va ser admesa al setembre de 1976, com a membre de ple dret.

Encara que formalment els estats integrants de la Lliga Àrab siguin 22, de fet només en són 21, perquè Egipte va ser expulsat el 1979 per haver signat Anuar el-Saddat els acords de Camp David amb Israel. Per això ni Egipte ni de vegades Líbia no han estat presents durant les darreres conferències de la Lliga Àrab.

L'organisme es compon oficialment de tres òrgans:

- Un Consell, òrgan suprem, compost per representants dels països membres que es reuneix dues vegades l'any i pot convocar reunions extraordinàries.

- El Secretariat general, òrgan executiu i administratiu, encarregat de posar en pràctica les resolucions del Consell.

- Les comissions especialitzades, encarregades de l'elaboració dels plans de cooperació, sota formes de projectes d'acord.

Després de la Guerra de Palestina el 1948, els estats membres de la Lliga Àrab, en un intent per reforçar els lligams comuns, van signar un pacte de defensa comuna i de cooperació econòmica. Els primers organismes àrabs es remunten al 1953, amb la creació de la Unió Postal Àrab i la Unió Àrab de Telecomunicacions. Actualment, aquests organismes passen de vint, i és l'Organisme Àrab de Desenvolupament Industrial l'aprovat per la Lliga al setembre de 1978.

# ELS ONZE PAÏSOS DEUTORS LLATINOAMERICANS REUNITS A CARTAGENA PROPOSEN REFORMES

Els cancellers i els ministres responsables de l'àrea financera d'11 països llatinoamericans, reunits a Cartagena, Colòmbia, els dies 21 i 22 de juny, descartaren la idea de formar un «club de deutors» i van convenir continuar abordant els problemes de deute de cada país tot atenent a les particularitats de cada cas, en col·laboració amb el Fons i els bancs comercials. La conferència va representar un esforç d'aquestes nacions per buscar noves solucions als problemes de deute que assolen la regió, solucions que no obstaculitzin la reactivació del seu creixement econòmic i desenvolupament. La reunió fou convocada per Argentina, Brasil, Colòmbia i Mèxic, i s'hi uniren Bolívia, Xile, Equador, Perú, la República Dominicana i Veneçuela.

En el comunicat de premsa donat a la publicitat al termini de la conferència, amb el títol de «Consens de Cartagena», s'observa que el deute extern dels països llatinoamericans és superior a la meitat del seu producte intern brut i equival a tres vegades les exportacions anuals de la regió, i els pagaments del servei del deute han superat els US\$173.000 milions en els darrers vuit anys. El resultat més negatiu d'aquesta situació és que la regió s'ha convertit en exportadora neta de recursos financers. S'estima que la pèrdua ascendi a US\$30.000 milions l'any 1983.

Es fa notar en el comunicat que la crisi econòmica d'Amèrica Llatina —caracteritzada per l'acusada reducció del producte intern brut i l'ocupació— obeeix en gran mesura a factors externs. En conseqüència, hom sosté que, per resoldre la crisi del deute cal fixar els pagaments tenint en compte la capacitat per pagar dels països en desenvolupament en condicions d'expansió econòmica. La responsabilitat de resoldre la crisi del deute ha de ser compartida pels països creditors i deutors i també pels bancs comercials i els organismes financers internacionals, com el Fons. Gran part dels problemes de deute dels països en desenvolupament, segons el comunicat, es deuen a l'augment de les taxes d'interès provocat per les polítiques monetàries dels països industrials. En terminis més generals, es procura traslladar la discussió del problema del deute de l'àmbit purament econòmic a un fòrum polític multilateral, centrant les negociacions en la dimensió política del problema. Es subratlla la necessitat d'augmentar els corrents de recursos financers provinents dels països industrials, particularment a través d'organismes com el Fons, i es proposa una sèrie de mesures específiques d'assistència.

La conferència de Cartagena creà un «mecanisme de consulta» amb la finalitat de promoure el diàleg amb els governs dels països industrials, els bancs comercials i els organismes multilaterals. Respecte a això, en el comunicat s'insta a definir i acceptar lineaments generals de política en matèria de reestructuració del deute i finançament. Aquests lineaments es podrien utilitzar com a marc de referència per a la renegociació del deute de cada país, adaptant-los a les circumstàncies específiques de cada nació.

## Recomanacions específiques.

Es reitera en el comunicat la proposta —ja formulada abans pels països llatinoamericans— que es redueixin les taxes d'interès, que s'ampliï l'accés dels exportadors llatinoamericans als mercats dels països industrials, que s'estenguin els terminis de pagament i que s'incrementi la inversió directa a la regió. A diferència d'altres declaracions formulades per grups de països deutors, en el comunicat de Cartagena s'insta als bancs comercials a reduir les taxes d'interès, aplicant una fórmula que disminuiria les seves utilitats. Tanmateix, es proposa una estratègia específica per assolir aquests objectius.

Entre les propostes formulades en el comunicat figuren les següents:

- Que els bancs utilitzin taxes de referència basades en el cost efectiu de captació dels fons en el mercat i no en taxes administrades, que redueixin al mínim els marges d'intermediació, i que eliminin les comissions i —durant períodes de renegociació— els interessos de mora.
- Que els països industrials adoptin mesures que conduixin a la reducció dràstica i immediata de les taxes d'interès, i que mentre estant es posin en pràctica mecanismes temporals que atenuin l'impacte de les taxes d'interès, tals com préstecs concessionals oficials i l'extensió dels terminis de pagament.
- Que els pagaments del deute renegociat es limitin a un percentatge raonable dels ingressos d'exportació, compatible amb el manteniment de nivells adequats de creixement econòmic i que s'elimini l'exigència per part dels creditors que els governs garanteixin el deute del sector privat en forma indiscriminada i involuntària.
- Que es revisin els criteris de condicionalitat del Fons Monetari Internacional, donant prioritat al creixement de la producció i a l'ocupació, i que es tingui en compte en aquests programes d'ajust l'impacte de l'augment imprevisible de les taxes d'interès en les metes fiscals i de balança de pagaments acordades, per tal de no comprimir excessivament la inversió pública ni les importacions.
- Que s'assigni un volum més gran de recursos al Fons Monetari Internacional, al Banc Mundial i al Banc Interamericà de Desenvolupament, i que s'efectuï una nova assignació de drets especials de gir en el FMI, compatible amb les necessitats de liquidesa dels països en desenvolupament, i que s'estenguin els terminis dels programes d'ajust.
- Que es reconegui la qualitat especial que tenen els països sobirans com a deutors de la comunitat financera internacional i que s'adapti la reglamentació vigent a l'esmentada qualitat.

En aquesta reunió d'11 nacions llatinoamericanes es reafirmà l'esperit de solidaritat manifestat en altres reunions i declaracions recents dels països endeutats. Els representants dels països de la regió encarregats de l'àrea financera es van reunir a Caracas el mes de setembre de l'any passat, sota els auspicis de l'Organització dels Estats Americans, amb la finalitat d'anulitzar el problema del deute. Més tard es va celebrar a Quito una nova reunió, a la qual assistiren els caps d'Estat de 5 països llatinoamericans i els ministres i representants de més de 20 països d'Amèrica Llatina i el Carib. En aquesta reunió es va tractar de reforçar la posició de negociació de cada país a fi d'impedir que el servei del deute extern soccavi el creixement econòmic. A la conferència de Cartagena es va reiterar també el contingut de la carta del 5 de juny enviada als caps d'Estat o de govern que participaren a la recent reunió econòmica cimera de Londres, en la qual s'exhortava a la comunitat internacional a abordar els problemes de l'economia mundial de manera integrada i coherent i a adoptar mesures concertades davant del problema de l'endeutament extern entaulant un diàleg entre els països creditors i deutors.

Al termini de la reunió de Cartagena, els 11 països participants acordaren tornar-se a reunir a Buenos Aires el mes de setembre, abans de les Reunions Anuals del Fons i el Banc Mundial.

9 de juliol de 1984  
Butlletí del Fons Monetari Internacional